

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2008/09:9

Stenografiska
uppteckningar
2008/09:9

Fredagen den 7 november

1 § Extra möte i Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Information och samråd inför Europeiska rådets möte den 7 november 2008

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar nämnden och statsministern med medarbetare välkomna till detta delade sammanträde. Här i Stockholm sitter större delen av nämnden och kansliet, och någonstans i Prag ska statsministern enligt uppgift befinna sig med sina medarbetare. Där är han efter sin rundresa i Centraleuropa och på väg till det extra toppmöte som är i Bryssel i dag.

Eftersom han rent fysiskt ska åka till Bryssel har vi begränsat med tid på oss och har ett kort telefonmöte nu på morgonen för att hinna samråda med statsministern inför Europeiska rådets möte, som ändå krävs av oss. Vi har inför mötet följt diskussionerna i finansministerkretsen, statsministerkretsen, medierna och allt möjligt.

Jag ska bara kort säga att det finns några papper på bordet som statsministern kommer att kommentera och förhålla sig till alldeles strax. Det finns ett så kallat *non-paper* från det franska ordförandeskapet. Det ska just betraktas som ett *non-paper* från det franska ordförandeskapet. Det har vi diskuterat även i finansministerkretsen.

Det finns också utsänt till nämndens ledamöter bakgrundsdokument i form av kommissionens meddelande och annat från Ekofinrådet och från dagarna efter Ekofinrådet. Inför Ekofinmötet samrådde också nämnden förra fredagen.

Samråden med statsministern brukar vara öppna. Det var av rent praktiska skäl inte möjligt eftersom vi inte är på samma ställe. Men stenografiska uppteckningar förs som vanligt och publiceras så fort som möjligt efter mötet. Det som sägs på mötet är också öppet. Men vi har inga journalister i lokalen.

Jag lämnar ordet till statsministern för att berätta för oss vad han tror händer under dagen. Därefter är ordet fritt för frågor i mån av tid. Vi måste avrunda detta senast halv nio. God morgon, välkommen och varsgod, statsministern!

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Tack så mycket för det, fru ordförande!

Som framgick av ordförandens introduktion har nämnden vid tidigare tillfällen fått information om ärendet och Sveriges hållning i denna fråga. I dag ska vi ha ett extrainsatt möte med Europeiska rådet. Anledningen är det kommande toppmötet i Washington DC den 15 november med representanter för de så kallade G 20-länderna.

Dagens möte syftar till att bereda EU:s position inför toppmötet. Europeiska rådet beslöt vid sitt förra möte att EU ska arbeta tillsammans med sina internationella partner för att åstadkomma en genomgripande reform av det internationella finansiella systemet. Arbetet ska ta sin utgångspunkt i principer om transparens, sund bankverksamhet, ansvar, integritet och global styrning.

Sverige har inför mötet understrukt vikten av att alla medlemsstater genomför de åtgärder som vi gemensamt har kommit överens om. Som nämnts kan den finansiella krisen inte lösas med enskilda åtgärder för att hantera enskilda banker som har hamnat i problem. För att återställa förtroendet på de finansiella marknaderna behöver alla delar i det gemensamma paketet implementeras och våra gemensamma trafikregler respekteras. Åtgärderna måste också vara underbyggda med ett tydligt institutionellt ramverk.

Det franska ordförandeskapet har tagit ett initiativ för att på längre sikt verka för en reform av det globala finansiella systemet. Det är ett arbete i vilket Sverige har haft en pådrivande roll. Det handlar om de globala finansiella institutionerna, de globala regelverken och hur man på bästa sätt kan säkra att dessa efterlevs. Det handlar också om ett förbättrat samarbete mellan myndigheter som har en roll på det finansiella området.

Ordförandeskapet kommer på mötet att presentera sin syn på dessa frågor och hur man ser på det kommande toppmötet i USA. Som nämnts av ordföranden ligger ett så kallat *non-paper* från ordförandeskapet på bordet. Syftet är att Europeiska rådet ska enas om en samsyn om det framtida arbetsprogrammet.

Fru ordförande! Från svensk sida kommer jag att framhålla att vi tillsammans noga måste analysera krisens uppkomst och spridning för att få svar på vad som behöver förstärkas och förbättras. Syftet är givetvis att minska risken för att den finansiella kris vi nu ser ska hända igen.

Som jag ser det finns det tre huvudsakliga frågeområden som vi behöver arbeta med.

För det första: global styrning. Då tänker jag främst på rollerna för de internationella finansiella institutionerna och framför allt Internationella valutafonden. Valutafonden har gjort framsteg, men mer kan göras. Låt mig dock understryka att IMF:s granskningar bara kan bli effektiva om medlemsländerna lever upp till sina åtaganden och tillåter fonden att till fullo utföra sitt arbete. Dessutom måste samarbetet mellan IMF och internationella tillsynsorgan fördjupas.

Jag anser att arbetet även fortsättningsvis bör äga rum i de multilaterala institutioner som redan existerar. Internationella valutafondens och Världsbankens styrka är att de har en nästintill global medlemskrets. Det är också en viktig garant för att de åtgärder som utformas görs på välgrundande analyser och kan genomföras samlat.

För det andra behövs en översyn av internationella regelverk och standarder för att identifiera brister och eventuella luckor. Det är givet så

att i en globaliserad värld är globala standarder en nödvändighet. Vi måste arbeta för att regelverken blir mer gemensamma och att alla länder följer de internationella regelverken.

Jag vill understryka att samtidigt som det är viktigt att komma fram till konkreta resultat är det viktigt att vi inte förhastar oss. De åtgärder och förändringar som vidtas bör vara noga genomtänkta. Annars riskerar vi förhastade åtgärder som leder till nya problem.

För det tredje behöver vi ta ytterligare steg för att stärka samarbetet när det gäller tillsynen av de gränsöverskridande finansiella företagen och vår förmåga att gemensamt hantera och lösa kriser. Vi har tagit flera viktiga steg inom EU. Men många banker är globalt verksamma. Därför behöver vi arbeta med denna fråga också på internationell nivå.

Avslutningsvis innebär dagens möte att EU-länderna gemensamt går ett steg vidare i att hantera den internationella finanskrisen. Vi är inte igenom problemen ännu. Vi har att vidta ansvarstagande när prövningen fortsatt står för dörren. I tider som dessa måste vi visa på vilja till handlingskraft men också på de möjligheter som en öppen värld har att erbjuda.

Jag välkomnar att EU tar sitt ansvar och visar ledarskap i en kris som denna. Sverige har varit och står fortsatt redo att spela en aktiv roll i det arbetet. Jag tackar nämnden och är redo att besvara frågor.

Anf. 3 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Tack för informationen. Vi står i den här frågan på samma sida som regeringen. Det jag vill fundera över är hur statsministern ser på möjligheten att ni blir eniga och därmed den franska presidenten faktiskt måste backa. Vi vet hur det är med Frankrike, ära och så vidare.

Anf. 4 HANS LINDE (v):

Tack statsministern. Jag får säga inledningsvis att Vänsterpartiet tycker att stora delar av *non-paper* är väldigt bra. Däremot har jag en specifik fråga.

Man lyfter fram IMF:s roll väldigt tydligt som den primära globala aktören när det gäller att hantera finanskrisen. IMF har under decennier varit den kanske allra främsta förespråkaren av tydlig avreglering av finansmarknaden och minskad offentlig insyn i finanssektorn.

Ska man lämna över detta ansvar till IMF vore det också rimligt att man driver på en tydlig reformering av IMF avseende både dess ekonomiska policy och IMF:s uppbyggnad och sammansättning.

Min fråga är om regeringen är beredd att driva på en sådan reformering av IMF.

Anf. 5 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp):

Fru ordförande! Vi var några ledamöter i nämnden som var i Frankrike och träffade Cosac och de andra EU-nämnderna i Europa i måndags och tisdags. Då fick vi lyssna på den franska premiärministern Fillon. Han var väldigt tydlig med att han vill att EU ska gå in och stödja bilindustrin med hänvisning till att USA gör detta.

Jag vill fråga statsministern vad han ser för möjligheter att stoppa detta. Det vore verkligen att starta en kapplöpning där varje land vill stötta sin egen bilindustri. Det kommer att leda till snedvriden konkur-

2008/09:9
7 november

rens. Det är dessutom tvärtemot EU:s konkurrensregler. Jag vill fråga statsministern om det går att stoppa detta.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Själv vill jag också fråga en sak apropå Fillon och en sak till. Den franske preminärministern François Fillon sade på det möte som Cecilia Wigström refererade till att Frankrike verkligen vill driva att ha återkommande toppmöten i eurozonen.

Statsministern sade nu att vi ska samarbeta inom de existerande multilaterala formerna. Jag vill be honom kommentera risken och hur vi närmast kan stoppa att det går inflation i toppmöten. Det handlar om hur han ser på den diskussionen och de skarpa förslagen från Frankrike.

Jag vill också kasta in en fråga till efter det amerikanska valet. I kommissionens meddelande och i EU-kretsen finns det ett någorlunda stöd och i Sverige ett mycket starkt för frihandeln som kraft att öppna marknaden och skapa nya jobb.

Den nyvalde amerikanske presidenten har röstat emot flera frihandelsavtal. Hur ser statsministern på frihandels roll och Europas roll att driva på för frihandel inför mötet i Washington den 15 november?

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Susanne Ebersteins fråga sätter fingret på vad det egentligen är för typ av beslut vi ska fatta på mötet. Det är ett extrainkallat Europeiskt råd. Det papper som ligger på bordet – och det tycker många människor är konstigt – är ett så kallat icke-papper.

Det är egentligen inte så att vi ska fullt ut enas kring detta papper. Det används ibland, kan man notera, till att ordföranden vid den här typen av möten, framför allt på efterföljande presskonferenser, ibland säger saker som definitivt ordföranden tycker men inte alltid reflekterar fullt ut det som har sagts vid mötet.

Hur det blir i dag är naturligtvis för tidigt att säga. Jag har invändningar mot papperet i sin nuvarande form. Jag tycker att det finns en utveckling, som tydligt försvaras bland annat av Frankrike, mot fler men samtidigt lite luddigare och svagare regleringar. Det står i kontrast till hur jag skulle vilja se det med färre och i så fall tydligare och skarpare regleringar.

Det finns också fortsatt hänvisningar till ambitionen att titta på förändringar i internationella standarder för bokföring och värderingsinstrument av olika slag. Det är någonting som jag tror i grunden är fel väg att välja. Det är också därför som jag så tydligt betonar betydelsen av att först åka hem och genomföra det som Europeiska rådet fattade beslut om. Det gäller de trafikregler som vi precis har fått på plats vår nationella del av i Sverige.

Jag vet att det också finns många andra länder som stöder det jag nu sade. Hur möjligt det kommer att vara att samlas i det ganska korta möte som vi de facto har i dag vet jag inte. Vi bör också minnas att G 20-kretsen är en annan krets. Jag tror att länderna där kommer att känna sig fria att säga saker de möjligen tycker nationellt alldeles oavsett vad EU kommer fram till i dag.

När det gäller IMF-reformering noterar jag att ordförandeskapet tar upp en fråga där Sverige har varit drivande. Det gäller transparensen i

tillsättandet av chefsposterna i IMF och Världsbanken. Det tycker jag är ett bra steg.

Vi och även andra kan tänka oss diskussioner om att utveckla IMF. Men jag vill hålla fast vid att vårt stöd till IMF och Världsbanken ska ses i ljuset av att de har närmast global medlemsskapstäckning.

Det ska ställas i kontrast till vad som åtminstone framställs som helt nya idéer. Det har använts ord som ”ny världsordning”, och jag vet inte vad de innehåller. Då tycker jag att försiktighetsprincipen gäller.

Vi vet vad vi har och ska börja med att försöka utveckla det tills vi får bättre information och underlag för vad det annars är vi skulle föreslå.

Folkpartiet ställde en fråga om bilindustrin. När det gäller bilindustrin noterade jag att amerikanska bilföretag har framställt önskemål om stöd. Men jag tolkade det inte som att det amerikanska politiska systemet skulle vara färdigt med vilket beslut det vill fatta.

Det finns en stor överkapacitet i världen. Jag befinner mig just nu i ett land som har en mycket stor bilproduktionskapacitet, nämligen Tjeckien.

Det går inte att med olika stöd cementera en alldeles för hög produktionskapacitet och tro att den inte kommer att leda till fortsatta problem.

Det som förmodligen kommer att ske är att produktionskapaciteten minskar i omfattning, framför allt nu när efterfrågan är svag. Vi har sagt att vår utgångspunkt mer är att finnas till stöd för människor och deras omställning för att kunna komma vidare på arbetsmarknaden, att vi har resurser för utbildningar av olika slag som en bättre metod att skapa förändringsförmåga i ekonomin. Det finns om man gör stora stödpaket alltid risk att man gör slut på väldigt mycket skattepengar och sedan i alla fall inte uppnår det tänkta syftet därför att marknaden i grunden har förändrats. Som sagt sitter vi med en alldeles för stor överkapacitet.

Det nämndes att det finns och har funnits förslag av det här slaget också i Europa. Jag förutser att den diskussionen kommer att fortsätta. Men där har vi vänt oss mot att det skulle vara en del av en politik som formulerats här i Europa.

Anna Kinberg Batra ställde en fråga om kommande toppmöten i eurozonen. Det rör sig om ett av några exempel på hur Frankrike har försökt förändra mötesformer på ett sätt som inte har stöd i olika fördrag eller i hur de olika delarna är tänkta att fungera. Det tror jag har väckt stor irritation. Jag tycker inte att det är rätt väg att gå. I så fall, om man vill se förändringar i sättet att arbeta, får man föra diskussioner om det. Det har vi gjort, och det är det vi kallar för regeringskonferenser. De kommer fram till olika förslag som sedan ska ratificeras. Jag medverkade vid det senaste tillfället då vi förde en sådan förhandling i hamn och minns att väldigt många sade att det nog får ta väldigt många år innan vi börjar diskutera de här frågorna igen.

Nu vill vi ägna oss åt politik och lösa människors vardagsproblem. Vi har sett många bra exempel på det i klimatfrågan, finanskrishanteringen och mycket annat i Europa på sistone. Vi ska inte återgå till en ordning där vi mer diskuterar olika beslutsforum, vem som ska sitta i vilket forum och vilka som ska representera. Det är ett ansvar man måste ta som ordförandeland och som också Sverige måste tänka på när vi innehar ordförandeskapet nästa höst.

När det gäller frihandeln: Barack Obama är nu vald av det amerikanska folket med ett tydligt stöd för egen del. Hans parti har ett kraftigt

2008/09:9
7 november

stöd i kongressens båda kamrar. Jag tror att en president oftast blir mer för frihandel än han har låtit som när han var kandidat till presidentskapet. Men jag tror att det finns anledning till oro för hur det kommer att låta i kongressens korridorer. Det är där olika internationella frihandelsavtal måste ha stöd. Därför finns viss grund för oro för att protektionistiska vindar kommer att märkas av i USA på samma sätt som det blåser en hel del sådana i Europa. Frihandelns vänner måste stå upp inför detta och hålla ihop. Det kommer vi också att göra från svensk sida.

Anf. 8 MONICA GREEN (s):

Fru ordförande! Jag har två frågor som bygger på de minnesanteckningar vi har fått från senaste Ekofin, eftersom de också tog upp frågan om att förbereda sig inför det informella mötet den 7 november. Frågan kom då upp om det finns risk för att stabilitets- och tillväxtpakten kommer att urvattnas. Nu har vi tagit ett stort ansvar. Vi i Sverige och de olika EU-länderna håller på att se till att paketen kommer på plats. Men när man nu går vidare och ska jobba globalt finns risk för urvattning om man inte har tillräckligt bra regler att hålla sig till. Jag undrar om statsministern vill kommentera det.

Den andra frågan gäller den typ av stöd till näringslivet i Europa som hade kommit upp tidigare. Det står i minnesanteckningarna att det inte gick att hitta konsensus från ordförandeskapets sida om att man skulle stödja näringslivet i Europa och att det i så fall skulle få mycket stora globala konsekvenser. Där har EU-länderna redan sagt nej till det franska initiativet. Så uppfattade jag det i alla fall. Gör statsministern också det?

Anf. 9 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Jag tackar statsministern för den snabba genomgången av ärendet som ska behandlas.

Jag blev lite bekymrad över att statsministern säger att det inte finns någon enighet om någon sorts position. Tvärtom verkar det vara ganska stora skillnader i synen på hur man globalt ska lösa det. Det kan förväntas bli ett väldigt långvarigt toppmöte i dag om Frankrike håller fast vid sin linje. Vi har hört att Tyskland har lagt fram egna underlag för hur man ska lösa frågan.

Hur bedömer statsministern läget inför dagens möte? Kan man försöka enas om någon gemensam linje? Statsministern nämnde att det var flera länder som hade liknande synpunkter som vi från Sverige. Det tycker jag i och för sig låter väldigt bra.

Jag vill också lyfta fram en sak som varit uppe i diskussionen, en översyn av Internationella valutafonden och organen. Det verkar statsministern själv vara inne på. Hur snabbt kan en sådan översyn ske, och i vilka delar är det mest angeläget att man tar till snabba åtgärder för att styra upp frågorna?

Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Jag börjar med Monica Greens frågor. Det har förts en diskussion om hur man ska se på stabilitets- och tillväxtpakten i ett läge där flera medlemsländer inte klarar kriterienivån på 3 procents underskott i bnp utan har större underskott än så och dessutom uttrycker behov av att möta konjunkturavmattningen med ytterligare budgetåtgärder.

Man har ägnat sig åt att dela upp i tre delar vad man kan hänvisa olika underskott till. Det första sägs vara att man fått budgetunderskott på grund av policymisstag, som det heter. Det andra är budgetunderskott som beror på cykliska effekter. Det tredje är att man sätter samman finansiella krispaket.

Om det handlar om cykliska effekter eller finansiella krispaket gör man bedömningen att man ska se mer tillåtande på den typen av anledningar till att man får större budgetunderskott än angivet i stabilitets- och tillväxtpakten. Det är ett sätt att skapa viss flexibilitet men ändå försöka hålla fast vid att det finns en annan ordning när det gäller så kallade policymisstag.

I det läge vi nu befinner oss i, givet att en del har mycket stora budgetunderskott, tror jag att det är nödvändigt att agera med den typen av flexibilitet, men i övrigt vill jag understryka för nämnden att vi också hemmavid för en diskussion om vikten av att hålla ordning och ha strama budgetordningar, inte minst när de behövs som allra mest, det vill säga när det görs stora offentliga utgiftssatsningar av olika slag.

Det är så man har resonerat. Den blir fortsatt tillämpbar, men i ett par delar pekar man på ökad flexibilitet.

När det gäller industristödsdiskussionerna har detta som sagt framställts från det franska ordförandeskapet. Det har uttryckts vid några olika tillfällen, och det har funnits en del andra medlemsländer, men det är som Monica Green påpekar, det finns inte någon enighet. Sverige har bland annat talat mot den här idén, och därför kan vi inte uppnå enighet.

Jag vill påpeka att det inte är så att vi har en EU-baserad finanspolitik. Vi betonar här vart och ett av ländernas ansvar för att möta situationen. Det finns förvisso en del EU-gemensamma medel, men de följer efter särskilda regelverk och får användas i den mån det är möjligt.

Men det är inte det den här diskussionen har handlat om. Den har handlat om antingen samordnande eller till och med gemensamfinansierade stora industristödssatsningar. Vi tror helt enkelt att det är fel väg att gå. Det är bättre att investera i konkurrensförmåga, i stöd till omställning för människor för att kunna komma vidare i utbildning eller till andra jobb på arbetsmarknaden. Det är två väldigt skilda synsätt. Vi har inte kunnat enas. Jag är övertygad om att diskussionen kommer att fortsätta.

Det är väl också svaret till Miljöpartiet: Beslutsordningen är den att det här är tänkt att vara ett samtal utifrån ett så kallat icke-papper, som väl ska ge en bild av ungefär vilka uppfattningar som finns i Europa, detta för att vi ska ha möjlighet att ha någon synpunkt inför G 20-mötet. Men det papperet är i sig inte helt tillfyllest för Sverige. Jag kommer att markera. Det kommer inte heller att vara ett antaget papper. Därför kommer vi inte heller att kunna hävda att det finns en gemensam europeisk linje som någon företräder vid G 20-mötet.

Det är så bra som det kan bli. Här finns en möjlighet att framföra synpunkter. Men det kommer inte att kunna gå att få total enighet. Min ambition är naturligtvis att påverka. Jag tror att det är i precis sådana här stunder som man oftast går för långt, från ett läge där det kanske har varit för få och för tandlösa regleringar till att man ropar på för många, för omfattande och kanske till och med dåligt fungerande. Det tror jag inte heller är svaret. Det är klokt och balanserat att börja med att genomföra

det som vi redan har kommit överens om, se till att de regleringar som vi ska ha verkligen fungerar och inte ropa på för många.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Tiden går fort! Det är dags att börja runda av det här. Jag ska säga till er som följer det här i protokollsform, så att det står, att ett icke-papper visserligen finns som papper – det är ett konstigt ord egentligen – men inte är att betrakta som något formellt beslutsunderlag, som statsministern påpekade. Nu vet ni det, och det står i protokollet även för er som följer det här och kanske inte går på EU-nämnden varje vecka.

Det är också så att vi har suttit och rådgjort med kanslichef och presidium om hur vi ska behandla det här. Det är onekligen så att det statsministern framför är skarpa ståndpunkter i ett skarpt läge. Det kan man göra även om man inte har formella beslutsunderlag i pappersform. Därför vill jag sammanfatta mötet med att vi finner stöd för regeringens här anförda ståndpunkt.

Anf. 12 HANS LINDE (v):

Jag vill för Vänsterpartiets del anmäla avvikande mening i den del som berör IMF. Vi hade hellre sett att man haft en högre ambition när det gäller reformering av IMF i detta läge.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat. I övrigt finner jag stöd för regeringens här angivna ståndpunkter. Jag slår min lilla penna i bordet. Vi har säkert anledning att återkomma i frågan, bland annat inför det formella toppmöte som äger rum om bara några veckor.

Vi tackar statsministern för den här morgonstunden och önskar trevlig resa och lycka till på dagens extra toppmöte.

Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Tack så mycket!

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Nämndens sammanträde är därmed ajournerat till 09.00, då vi fortsätter med försvars- och utrikesfrågor samt allmänna frågor.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar sammanträdet återupptaget efter ajourneringen. Vi fortsätter med punkt 2 på agendan, Allmänna frågor och yttre förbindelser. Vi ska också tala om försvar. Vi har kastat om lite i agendan. Frågorna om yttre förbindelser och försvar kommer att börja med försvar. Det kommer att göras med Bildt och Jevrell sida vid sida.

Dock börjar vi som vi skulle med allmänna frågor. Dem diskuterar vi med Cecilia Malmström. Vi börjar med återrapport från det senaste allmänna rådet den 13–14 oktober. En sådan är utsänd. Vill statsrådet säga något? Nej.

Då tackar vi för informationen och lägger återrapporten till handlingarna.

Vi går in på rådsagendan i de allmänna frågorna. Där har vi A-punktslistegodkännande. Det brukar vi ta allra sist. Därefter har vi punkten Resolutioner, beslut och yttranden antagna av Europaparlamentet. Den frågan står alltid här och brukar aldrig leda till diskussion. Ordet är dock fritt. Vill statsrådet eller någon av ledamöterna säga något? Nej.

Vi tackar för informationen med anledning av detta.

Punkt 4 gäller förberedelse av Europeiska rådet den 11 och 12 december. Det är det vanliga toppmötet, så att säga. Här föreligger utkast till slutsatser, innehåll och dagordning.

Anf. 17 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Godmorgon till nämndens ledamöter. Detta är ett så kallat super-Gaerc med många frågor. Jag bedömer att just den allmänna delen kommer att vara mycket sparsmakad, om det ens blir någon diskussion över huvud taget. Man ska mest godkänna rubrikerna. Det blir på Gaerc i december som den stora diskussionen blir precis som det brukar vara.

Nämnden har tagit del av dagordningen och sett rubrikerna. Jag tänkte mycket kort kommentera dem och står naturligtvis till förfogande för frågor sedan.

Ordförandeskapet föreslår att fem frågor behandlas: Lissabonfördraget, ekonomiska och finansiella frågor, miljö- och energifrågor, den gemensamma jordbrukspolitiken samt externa relationer och säkerhetspolitik.

Den första punkten är Lissabonfördraget. Vid Europeiska rådets möte i oktober sade Irlands premiärminister *taoiseach* Brian Cowen att han skulle återkomma i december. Vi har ingen information om hur diskussionerna på Irland går. De har ett särskilt parlamentariskt utskott som ska arbeta till den 28 november, såvitt jag förstår. De har i alla fall lovat att återkomma till dess.

Ekonomiska och finansiella frågor handlar naturligtvis om det finansiella läget. Europeiska rådet kommer att följa upp det arbete som inled-

des vid toppmötet i oktober för att verka för stabilitet och tillsyn i det ekonomiska systemet. Frågan som behandlas i dag vid stats- och regeringschefernas lunch om att inleda ett arbete med att åstadkomma en genomgripande reform av det internationella finansiella systemet kommer givetvis också att diskuteras. Det har nämnden redan samrått med statsministern om denna morgon.

Som ni vet bekräftade Europeiska rådet i oktober sin ambition att till decembermötet fatta de nödvändiga beslut som krävs på klimat- och energiområdet. De kommande veckorna fram till dess kommer att vara helt avgörande för i vilken mån det blir möjligt. Sverige är mycket pådrivande för att det ska bli på detta sätt. Jag hoppas att ambitionen kommer att fullföljas. Då blir det slutsatser på detta område också i december.

Europeiska rådet kommer att uttala sig om den avslutade hälsokontrollen inom jordbruksområdet inom ramen för CAP, alltså den gemensamma jordbrukspolitiken.

Inom området externa relationer finns det för närvarande bara två ämnen, dels deklarationen om en europeisk försvars- och säkerhetspolitik, dels hänvisningen till kommissionens väntade förslag om ett östligt partnerskap.

Coreper diskuterade utkastet i går. Jag ser fram emot att återkomma till EU-nämnden i början av december med förhoppningsvis lite mer substans under dessa fem punkter. Detta är dock så mycket vi vet för närvarande.

Anf. 18 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Under punkt 2 om ekonomiska och finansiella frågor står det om upprätthållandet av den europeiska industrins internationella konkurrenskraft. Det låter misstänkt likt någon sorts industristöd på europeisk nivå. Vet EU-ministern något mer om det? Det skulle vara bra att försöka få bort de där tendenserna om det är det franska förslaget.

När det gäller den gemensamma jordbrukspolitiken ska Europeiska rådet göra en bedömning. Utifrån vad kommer en rapport att finnas till EU-toppmötet om hur hälsokontrollen går och vad avsikten egentligen är? Den är väl inte avslutad till december, utan det är en halvtidskontroll, om jag förstår det rätt.

När det gäller yttre förbindelser och säkerhet står det att man ska ha en förstärkning av den försvarspolitiska kapaciteten. Vad innebär det lite mer konkret?

Anf. 19 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Det är inte så mycket substans ännu. I alla dessa frågor har vi klargjort olika ståndpunkter. Nästa gång vi träffas kommer det att vara mer skarpt. I dag nöjer vi oss med den synpunkt som Christina Axelsson kommer att framföra.

Anf. 20 CHRISTINA AXELSSON (s):

Inför det förra toppmötet sade ministern att det inte fanns utrymme på dagordningen att ta upp frågor om hur vi gemensamt ska kunna motverka lönedumpning och arbetsmiljödumpning i de olika länderna. Det handlar inte bara om Sverige. När arbetslösheten ökar i hela Europa kommer fler att röra sig mellan länderna. Då är det viktigt att vi har lagstiftning som

gör att det land där man arbetar har löner och anställningsvillkor som gäller för alla arbetstagare så att ingen blir diskriminerad. Det handlar om att värna den svenska modellen i Sverige och andra modeller i andra länder.

Jag vill höra om ministern den här gången är villig att se till att detta kommer upp på dagordningen så att man kan diskutera frågan.

Anf. 21 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Först till Ulf Holm: Ja, det är en skrivning där man misstänker fransk inspiration – och så förhåller det sig. Det kommer en rapport från kommissionen i dessa frågor i slutet av november som är Lissabonrelaterad. Vi försöker få bort alla typer av skrivningar som hänvisar till industristöd av fransk modell, om jag får uttrycka mig så. Det är dock rapporten det hänvisar till. Diskussionen finns som bekant.

Denna etapp av hälsokontrollen i jordbrukspolitiken ska vara avslutad. Vid jordbruksministrarnas möte nu i november ska den fastställas. Man kommer att skicka med dessa slutsatser till Europeiska rådet. Det är en del av att se över hela jordbrukspolitiken. Vi vill som bekant, vilket jag tror att Ulf Holm och den övriga oppositionen också stöder, ha en stor översyn av hela jordbrukspolitiken inom ramen för budgetöversynen. Detta är dock en ganska konkret begränsad del som mer rör funktionssättet inom jordbrukspolitiken och inte egentligen finansiella frågor. Vi hoppas kunna återkomma till det senare. Detta är en rapport om hälsokontrollen. Jag är övertygad om att Eskil Erlandsson återkommer till nämnden i samband med mötet.

När det gäller försvarspolitiken ska det ske en avstämning och översyn av den gemensamma säkerhetsstrategin till mötet. Man ska diskutera ett antal olika uppföljningar. Flera olika frågor finns med. Det handlar om planeringskapacitet, erfarenhetsutbyte, mjukvara, *Civilian Headline Goal* och så vidare. Det är ett stort område som också handlar om den civila krishanteringsförmågan.

Det kommer också att diskuteras under utrikespunkten, så utrikesministern kan kanske återkomma till det.

Diskussionen om den svenska modellen har vi haft vid flera tillfällen i både EU-nämnden och kammaren. Vi avser inte att föra den diskussionen på toppmötet. Det förs en parallell diskussion om detta. Dels har kommissionen initierat ett arbete med hur man ska tolka och administrativt förenkla utstationeringsdirektivet, dels pågår det flera diskussioner parallellt i Bryssel som involverar arbetsmarknadens parter. Där är Sverige givetvis involverat. Jag har själv varit på ett sådant möte och arbetsmarknadsminister Littorin likaså. Det pågår kontinuerligt ett forum som kommissionen har tillsatt där arbetsmarknadens parter är aktiva.

Vi har som bekant också en utredning i Sverige som tittar på detta. Det pågår även interna utredningar i till exempel Tyskland, som också är berört. Vi avvaktar den nationella diskussionen och slutsatsen innan vi lyfter upp frågan. Vi vill vara helt säkra på var vi själva står i detta. Vi avser alltså inte att lyfta upp denna fråga i toppmötessammanhang, vilket är samma svar som sist. Jag förstår att det inte är ett tillfredsställande svar för Socialdemokraterna, men det är det svar jag har.

2008/09:9
7 november

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Apropå jordbruksministrarna träffar vi Eskil Erlandsson redan nästa fredag. Då har vi EU-nämnd i jordbruksfrågor inför jordbruksrådet den 18–19 november.

Anf. 23 CHRISTINA AXELSSON (s):

Vi kommer självklart att anmäla en avvikande mening på den här punkten. Jag vill uppmärksamma nämnden på vad ministern sade, nämligen att vara säkra där vi själva står. Det är tydligt att man från den borgerliga regeringens sida inte har för avsikt eller en vilja att lyfta upp frågan om att vi ska få goda arbetsförhållanden för arbetstagarna. Det var ett ärligt svar. Men vi socialdemokrater gillar det inte. Därför får vi anmäla en avvikande mening. Det är vad vi kan göra.

Anf. 24 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Jag vill hänga på frågan om utstationeringsdirektivet och den svenska modellen. Det är lite märkligt att regeringen vill hålla en sådan låg profil med tanke på att det finns ett yttrande från EU-parlamentet i dessa frågor. Det vore väl läge att någon gång lyfta upp dem på högre nivå för att ha en första diskussion och kolla av läget i stället för att säga att man i korridorsnacket har hört att det inte är så lämpligt att lyfta upp frågorna. Det duger inte riktigt.

Det är väl inte helt främmande att den svenska Lavalutredningen blir klar några dagar före den 15 december. Visst går det att ha en aktuell sak att lyfta upp på toppmötet i december. Det är svagt att regeringen inte vill lyfta upp den för många svenskar viktiga frågan där vi kräver en viss klarhet.

Jag avslutar med att anmäla en avvikande mening.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Då räcker Vänsterpartiet upp handen. Jag kan nästan läsa Hans Lindes tankar. Risker för avvikande meningar är noterad från både s, v och mp, även om vi inte har fattat beslut än. Vi får höra vad statsrådet säger först.

Anf. 26 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Om Christina Axelsson uppfattade mig som att jag inte visste var vi står var det en missuppfattning eller så uttryckte jag mig slarvigt.

Naturligtvis står den svenska regeringen bakom den svenska modellen med kollektivavtal. Vi försvarar den i så många sammanhang vi någonsin kan. Det jag avsåg var Claes Stråths utredning som kommer att komma fram till att det möjligen krävs någon justering. Det är därför vi har tillsatt en utredning.

Vi tar upp frågan i många sammanhang, vi står upp för den och vi menar att den ska försvaras. Den är inte hotad, men det kan krävas någon justering. Det är därför vi har utredningen.

Vi vill inte lyfta upp frågan om en omförhandling av utstationeringsdirektivet. Om Ulf Holm följde frågan i Europaparlamentet – vilket jag gjorde mycket nära, och det tror jag att Ulf Holm också gjorde – såg han

säkert att kravet vattnades ur rejält. Det visar på hur diskussionerna fungerar i Europa. Om vi lyfter upp frågan tror jag att vi landar i en situation som skulle leda till ett omförhandlat utstationeringsdirektiv som verkligen inte skulle gå i svensk riktning. Det finns många olika synpunkter om detta. Det är många som vill urvattna det och inte stärka det på det sätt som vi vill. Det visar diskussionen i Europaparlamentet.

Vi står upp för denna modell. Vi menar inte att den är hotad på något sätt. Det är möjligt att Christina Axelsson och Socialdemokraterna tycker det, men vi tycker inte att den är hotad. Vi ser det som alldeles självklart att vi ska få behålla de allra viktigaste fundamenten i den nordiska modellen. Det kan krävas någon liten justering som Claes Stråth kan presentera. I övrigt är den inte hotad. Därför ser vi inte varför vi ska resa frågan, framför allt inte i samband med toppmöten. Då riskerar vi att öppna en box som kan leda till en diskussion som verkligen inte går i den riktning vi vill.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Som statsrådet så riktigt påpekade har vi säkert anledning att återkomma i frågan. Vi har samråd inför både allmänna rådet och toppmötet i december framför oss. För dagen konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför fortsatta förhandlingar i frågan men noterar avvikande meningar enligt här framförda motiveringar från s, v och mp.

Detta om detta om inte statsrådet har några A-punkter eller övriga punkter att dela med nämnden. Nej. Vi tackar henne så mycket för i dag, önskar trevlig helg och lycka till på rådet.

3 § Allmänna frågor och yttre förbindelser (yttre förbindelser och försvar)

Utrikesminister Carl Bildt

Statssekreterare Håkan Jevrell

Återrapport från ministerrådsmöte den 26 och 27 maj 2008

Återrapport från informellt ministermöte den 1 och 2 oktober 2008

Information och samråd inför ministerrådsmöte den 10 och 11 november 2008

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Välkommen statssekreterare Jevrell.

Vi kastar om lite grann i den gula och den blå agendan. Vi börjar med de punkter som berör först utrikes- och försvarsministrarna gemensamt, därefter punkterna som berör försvarsministrarna, därefter utrikesfrågorna som bara berör utrikesministrarna och oss andra, utrikesspecifika frågor. Sedan ligger biståndsfrågorna sist, enligt agendan.

Vad gäller frågorna om ESFP fattar vi beslut när vi behandlar dem sista gången med utrikesministern under punkten 2 om yttre förbindelser. Man får föra diskussionerna när man vill och när de kommer upp, vilket de gör på punkterna 7, 10, 11 och 12. Om alla dessa punkter finns det sammanfattande slutsatser. Om dem fattar vi beslut vid ett tillfälle, nämligen när vi har pratat färdigt om innehållet. Rent politisk-logiskt blir det i samband med yttre förbindelser.

Jag ska också anmäla att det inte har varit särskilda informationstillfällena i försvars- eller utrikesutskotten, men väl skriftliga samråd i nämnden om Vitryssland, specialtribunalen för forna Jugoslavien och om Somalia. Det anmäls så att det förs till protokollet, men det bör vara känt för nämndens ledamöter sedan tidigare.

Jag ska också anmäla att det finns ett antal handlingar på bordet som är sent inkomna, bland annat slutsatsutkast på engelska och svenska, vilket kan vara användbart för er som inte läser franska.

Jag vill också påminna nämndens ledamöter om att alla handlingar som det står hemligt enligt sekretesslagen på ska behandlas därefter, till exempel läggas in i den blå mappen vartefter så att kansliet kan samla i den när man lämnar lokalen. Tänk på det. Nu ligger det hemligstämplade papper lite överallt.

Då går vi in på punkten 3 på den gula agendan, Allmänna frågor och yttre förbindelser, gemensamt yttre förbindelser och försvar, det vill säga det som börjar på punkt 7 på den blå agendan. Innan vi gör det ska vi fråga om statssekreterare Jevrell vill säga något om återrapporterna från ministerrådsmötet den 26 och 27 maj och det informella ministermötet den 1 och 2 oktober. Rapporter om dessa är utsända redan, men om det är något särskilt statssekreteraren vill säga i försvarsfrågorna kan han göra det nu. Sedan kan vi ta utrikesfrågorna när vi är ensamma kvar med Carl Bildt. Försvarskommentarerna på återrapporterna tar vi nu. Har Håkan Jevrell några sådana?

Anf. 29 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Från den 26 maj har jag egentligen ingenting att tillägga. Det informella försvarsministermötet i Deauville var ett kapacitetstungt möte där det franska ordförandeskapet lade mycket vikt vid utvecklingen.

Den session vi går in i den 10 november kan man se som en uppföljning på de diskussioner som förekom i Deauville.

2008/09:9
7 november

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen i dessa frågor.

Vi går in på information och samråd inför det kommande rådet i utrikes- och försvarsfrågorna. Alltså tar vi punkt 7 på den blå agendan, ESFP. Där finns utkast till rådsslutsatser som även berör punkterna 10, 11 och 12 och 2. Visst är det här ett bra tillfälle att ta den allmänna diskussionen?

Anf. 31 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Punkten 7, ESFP, är en beslutspunkt. Rådet väntas under den här dagordningspunkten anta ett samlat dokument med slutsatser om aktuella frågor relaterade till europeiska säkerhets- och försvarspolitiken. Bland annat behandlar slutsatserna frågor om pågående och planerade insatser, utvecklingen av den civila och militära krishanteringsförmågan, civil-militärt samarbete, samarbete med andra aktörer, övningar med mera. Ett par deklarationer kommer att antas som bilaga till slutsatserna. En del av innehållet i slutsatserna samt deklarationerna är kopplade till de punkter som behandlas under försvarsministrarnas session och kommer därför att redogöras för mer utförligt när vi kommer till dessa.

Trots att det är en B-punkt förväntas i praktiken ingen diskussion vid Gaerc. Regeringen välkomnar slutsatserna och vill särskilt betona vikten av ett förstärkt civil-militärt samarbete. Vidare behöver såväl civila som militära förmågor utvecklas med sikte på framtida behov. Regeringen vill också understryka vikten av att utveckla och förbättra samarbetet med andra aktörer såsom FN, Nato och Afrikanska unionen.

Anf. 32 ULF HOLM (mp):

Tack statssekreteraren för rapporten. På den första delen när det gäller aktuella insatser och polisinsatser har vi inga invändningar. Däremot har vi avvikande mening under avsnittet som gäller militära resurser. Vi tycker att det är för mycket fokus på militär uppbyggnad, rymdpolitik och så vidare. Vi tycker inte att det är vad EU ska ägna merparten av sitt arbete åt utan vi vill mer trycka på det civila området. Där har jag avvikande mening.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat och motiverat i protokollet. Det ska vi nog bringa ordning i. Kanslichefen nickar.

Anf. 34 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Vi hade gemensamma åsikter i frågan förra gången. Vi står fast vid den inställningen.

Anf. 35 HANS LINDE (v):

Fru ordförande! Ursäkta, det här är ytterst förvirrande. Är det under den här punkten vi ska anmäla avvikande mening? Innan var det punkt 2.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Jag kan försöka förtydliga mig. Det är inte säkert att jag lyckas. Under punkt 7 ligger utkast till rådsslutsatser som dock sammanfattar i princip allt som har med ESFP att göra på den här agendan. De berör även punkterna 10, 11, 12 och 2. Därför kommer jag att fatta beslut om slutsatserna, punkt 7 tekniskt sett, och själva frågan när vi är klara med Carl Bildt. Han är den sista som berör frågan. Vi kan gärna försöka ta diskussionen nu om helheten eller delarna, framför allt eftersom vi har statssekreterare Jevrell på plats. Sedan ska vi hålla reda på att vi fattar rätt beslut i rätt delar och varför man anmäler avvikande och när man gör det. Det ska vi nog se till att få ihop.

Anf. 37 HANS LINDE (v):

Då vill jag för Vänsterpartiets räkning anmäla avvikande mening med samma motivering som Ulf Holm och Miljöpartiet, men det gäller också för de skrivningar som finns här om samarbete med andra aktörer. De är märkliga. Det står i den kommenterade dagordningen att man ska förbättra samarbetet med andra aktörer såsom FN, Nato och Afrikanska unionen. Det är tre aktörer med helt olika dignitet. FN har den globala legitimiteten och Nato är en militär allians. Det är en märklig ingång att diskutera dem som andra aktörer. Vi ser inte heller att vi vill ha ett ökat samarbete med Nato.

Anf. 38 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Det här är trots allt viktiga organisationer som har stor betydelse. Vi kan konstatera att i olika insatser – Afghanistan är ett sådant tydligt exempel – finns det mycket att vinna på att utveckla samarbetet på områdena.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Då noterar jag det framförda vad gäller avvikande meningar. Sedan ”klubbar” vi om en liten stund.

Anf. 40 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Jag vill under punkten b säga att vi tycker att det är viktigt att varje lands parlament ska fatta beslut om deltagande i olika missioner. Allting som gör att det blir majoritetsbeslut vill vi inte vara med om. Vi tycker att det finns en risk att man går över till mer och mer överstatlighet i dessa frågor.

Vi har lett denna *battlegroup*, och vi tycker att det ska avslutas. Vi är beredda att vara med i fortsättningen, men vi tycker inte att vi ska vara ledare för den.

Anf. 41 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Låt mig säga något kort om den sista punkten. Det ansvar som vi har haft att leda Nordic Battlegroup är, förutom att vara en väldigt stark reformkraft för Försvarsmakten, ett väsentligt bidrag till det europeiska säkerhetsarbetet som har fått Mycket väl godkänt. Regeringens uppfattning i den här frågan är att vi ska fortsätta detta arbete och ta det tydliga

Anf. 42 ULF HOLM (mp):

Om det ska vara två separata beslut vill Miljöpartiet också anmäla avvikande mening på punkt b i enlighet med Socialdemokraternas inlägg.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Med risk för att förvirra ytterligare vill jag säga att detta är en informationspunkt den här gången, men man får som alltid säga vad man vill så att det kommer med i de stenografiska uppteckningarna.

Vi tackar för informationen i den här frågan och lämnar slutsatsfrågan öppen tills vi kommer till den så småningom.

Nu ska vi till västra Balkan där det förväntas diskussion och beslut. Den här frågan har varit i nämnden nästan varje gång vi har träffats under den här mandatperioden. Senast var det information den 12 september. Nu föreligger utkast till slutsatser i den blå mappen.

Anf. 44 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Det som fru ordförande säger är både sant och osant. Västra Balkan har ofta förekommit i våra diskussioner, men just nu handlar det om Bosnien, vilket är relativt ovanligt. Det brukar mest vara Kosovocentrerat. Jag vet inte när det senast handlade om slutsatser om Bosnien. Det är i alla fall ett bra tag sedan.

De slutsatser som har distribuerats återspeglar både det faktum att Bosnien rör sig framåt, SAA-avtalet, och att det går relativt långsamt med en viss oro för den upptrappade nationalistiska retorik som vi har sett, framför allt under de senaste månaderna, och konsekvenserna av detta. Det beslut som ligger framför, om än inte för EU men för internationella samfundet, är att den så kallade styrgruppen i Peace Implementation Council sammanträder den 24 november och ska då fatta beslut angående framtiden för Office of the High Representative.

>>> Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen <<<

>>> Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen <<<Sverige tillhör dem som vill gå något snabbare till det nya. Vi vill omfokusera den bosniska politiken från det gamla Daytonavtalet till det nya, den europeiska processen. Men samtidigt har det ställts upp vissa villkor vad gäller olika typer av reformer som måste vara genomförda innan detta kan ske. Det är också föremål för vissa tolkningar om när man kan anse att detta är genomfört. Lite vid sidan om ligger att detta är ett beslutsfattande som inte bara handlar om EU, utan det är finns andra internationella parter i detta, nota bene USA och nota bene Ryssland.

Slutsatserna är väl inget under av klarhet, men de är väl någorlunda okej.

Anf. 45 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Under en så vid punkt som västra Balkan kan man ändå tänka sig att det kommer att initieras diskussioner om Kosovos framtid och våra soldater där. Vi har 300 soldater i Kosovo. Nu har man erkänt Kosovo, och det måste vara dags för Kosovo att ta itu med sina problem och fortsätta,

annars kan man ju se framför sig att FN ska finnas i Kosovo i evärdlig tid. Jag hoppas att man tar upp den här diskussionen. Vi är emot att vi ska fortsätta att ha folk i Kosovo. Vi vill växla över det till civila insatser med understöd på olika sätt, som vi talade om tidigare. Det ska inte längre vara en militär insats.

Anf. 46 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Den frågan står inte på dagordningen, och kommer med all sannolikhet inte upp heller, men det kan inte uteslutas eftersom det pågår vissa diskussioner just nu mellan Belgrad och det internationella samfundet som är relaterade till Bosnien. Den brittiska utrikesministern har varit där under de senaste dagarna.

Regeringen kommer att återkomma till riksdagen angående Kfordeltagandet. Nato, den organisation med vilken vi samarbetar, har för ögonblicket, om jag inte missminner mig, 17 000 soldater i Kosovo. Men det handlar om ett Nato med mandat av FN:s säkerhetsråd, resolutionen 1244. Det är klart att det är för mycket i det långa perspektivet. Vi växlar upp till Eulex, den civila rättsmissionen som vi deltar i. Exakt hur länge vi ska vara kvar i det här utfasningsperspektivet ber vi att få återkomma till, men det är relativt uppenbart att vi går mot ett utfasningsperspektiv.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns en majoritet för regeringens ståndpunkt i detta ärende.

Vi går vidare till punkt 9 om en diskussion om Afghanistan som kommer att föras i närvaro av Natos generalsekreterare. Den frågan har varit nämnden förut, senast den 23 maj enligt mina noteringar. Då fanns det en majoritet för regeringens ståndpunkt med avvikande meningar från Socialdemokraterna i delar och från v och mp i den största delen.

Anf. 48 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Det här blir nog också en relativt kortfattad diskussion. Den kommer väl inte att röra Afghanistanproblematiken i dess helhet, utan den är framför allt inriktad på EU:s insatser i Afghanistan. Det EU gör i Afghanistan är polismissionen. Den har varit inriktad på 200 man. Vi ska försöka utöka den till 400 man. Det ska sägas att den har varit förenad med en hel del problem. En ny chef har nyligen tillsatts. Efter ett antal tyska personer är det nu en dansk som har tillträtt under de senaste dagarna. Det kommer säkert att bli en mer inträngande diskussion lite längre fram om hur vi ska utforma stödet till uppbyggnaden av den afghanska polismakten.

Jag tror att vi dessutom kan förutse lite mer omfattande diskussioner om Afghanistanpolitiken efter några veckor eller några månader med den nya amerikanska administrationen. Det är med all sannolikhet en av de frågor där den nya amerikanska administrationen kommer att komma till Europa och vilja ha en snabb dialog och eventuellt också besluta om ytterligare förstärkningar av de samlade internationella insatserna. I det sammanhanget ska sägas att just polisinsatserna tillhör sådant som har försummats lite och varit mycket svåra. Där har vi anledning att förstärka. Det biträder vi från svensk sida.

Sedan ska det sägas att vi själva har lite svårigheter att leva upp till våra stolta ord. Det är lätt att säga att man ska fördubbla en polisinsats i Afghanistan, men man måste faktiskt rekrytera poliser till denna polisinsats också, och det har visat sig vara något svårare på grund av olika omständigheter än vad vi kanske hade önskat.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Jag vill uppmärksamma nämndens ledamöter på att detta är ett diskussionsbeslut där vi förhåller oss till regeringens upplägg inför fortsatta förhandlingar. Det ska alltså inte antas papper och sådant skarpt här.

Anf. 50 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Här vill vi, som sagt, övergripande ha mer civila insatser och mindre militära. Vi har 350 soldater i Afghanistan. Vi socialdemokrater är väldigt bekymrade över att man blandar ihop ISAF och OEF. Från afghanernas sida ses dessa styrkor som en grupp, och det är inte vi särskilt roade av. Det är vår inställning att vi inte ska utöka den grupp soldater som vi har där nere.

Jag kan också nämna att försvarsutskottet kommer att ha en utfrågning angående detta. Det är ett väldigt besvärligt läge kan man minst sagt säga.

Anf. 51 HANS LINDE (v):

Fru ordförande! Vi känner igen texterna när det gäller Afghanistan. De brukar se ungefär likadana ut. Det är samma meningar som upprepas. Texterna är konstanta men verkligheten i Afghanistan är kraftigt föränderlig. Det ser ut som om 2008 kommer att bli det värsta året sedan talibanerna föll 2001. Augusti var den månad som var något slags all-time-high när det gäller civila dödsoffer i Afghanistan sedan talibanerna föll 2001. Vi ser en kraftigt försämrad säkerhetssituation på marken i Afghanistan. Då blir man lite förvånad över att man ändå håller fast vid samma upprepningar och samma strategier. Det verkar inte finnas några öppningar för reflexion över att man eventuellt kan ha gjort några som helst misstag när man läser EU-papperen och regeringens ståndpunkt.

Nu kommer det andra röster, och inte bara från Vänsterpartiet i Sverige, om att den här strategin inte har varit så framgångsrik. Både från kanadensiskt och från brittiskt håll hörs röster som säger att det inte kommer att finnas någon militär lösning i Afghanistan och man också behöver titta på andra strategier. Är det någonting som regeringen över huvud taget reflekterar över?

Sedan måste man också reflektera över presidentvalet i USA. Vi välkomnar att Obama blev vald, men en sak som vi är oroade över är den Afghanistanstrategi som han har aviserat. En upptrappning av de amerikanska soldaterna i Afghanistan kommer inte att vara en upptrappning av antalet fredsfrämjande soldater, utan de amerikanska soldater som kommer att skickas till Afghanistan kommer att vara aktivt krigförande parter. Det måste också innebära att utrymmet att göra civila och fredsfrämjande insatser måste minska ännu mer om vi ser en amerikansk upptrappning i landet. Det kanske är någonting man får avvakta med tills de konkreta strategierna från USA presenteras, men det är ändå ett kraftigt

orosmoment för dem som vill ha fredsfrämjande och civila insatser i landet.

Anf. 52 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Med anledning av att situationen har förvärrats så mycket av den här blandningen mellan ISAF-styrkan och övriga är vi väldigt bekymrade över situationen. Jag tänkte anmäla avvikande mening.

Anf. 53 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Det kunde vara kul att veta vad Ulf Holm är emot. Är det polisinsatsen? Det är polisinsatser vi sysslar med när det gäller EU-perspektivet och EU-nämnden. Jag vet inte om den anses militär eller civil. Är den militär är ni emot, och är den civil är ni för. Det är polisinsatsen, och då är ni för, men du var emot i alla fall. Det kunde vara av intresse med ett klarläggande vid något tillfälle. Det är inte jag som ska ställa frågor. Jag ber om ursäkt.

Låt mig säga rent allmänt att strategin i Afghanistan inte är en militär strategi. Det är en politisk statsbyggande strategi. Efter talibanernas fall 2001 fanns det ingen stat. Det fanns ingenting i detta världens fjärde fattigaste land som kom ut ur tre decennier av förödande krig. Sedan har internationella samfundet på olika sätt försökt att sätta upp en fungerande afghansk statsbildning. Det är inte alldeles lätt. Det har varit föremål för betydande svårigheter.

En konstitution antogs 2004, och val hölls 2005. Ett inslag i detta var till exempel att det skulle vara 25 procent kvinnor i parlamentet, en innovation i den afghanska historien. Det blev avsevärt mer än så, inte på grund av att det internationella samfundet dikterade det utan på grund av kvinnornas aktivitet. Det är försvaret av denna konstitution som det handlar om.

Sedan finns det de som vill inrätta en fundamentalistisk stat av talibantyp i Afghanistan. De har tagit till vapen. De internationella styrkor som är där i de södra och östra delarna av landet, för det är där striderna pågår och inte där vi är, försvarar i grunden statsbyggandet och den afghanska konstitutionen mot dem som vill någonting som borde vara både Ulf Holm och Hans Linde synnerligen främmande. Demokrati kräver ibland försvar. Så är det, icke bara i Sverige utan också i Afghanistan.

Vi ska återkomma till Sveriges insatser när vi återkommer till riksdagen. De befinner sig i en helt annan del av landet där situationen i allt väsentligt är påtagligt stabil, skulle jag vilja säga. En sammanblandning mellan ISAF och OEF, som det finns farhågor för, är praktiskt taget omöjlig där av den enkla anledningen att vi är skilda från OEF-operationen av bergskedja på 5 000 meter och av mycket stora distanser. Vi kan föra den diskussionen. Inom parentes tror jag att OEF-operationen också är nödvändig, men den berör inte vårt område.

I grunden är det vi gör i Afghanistan en statsbyggande operation med biståndsinsatser, polisinsatser, rådgivande insatser och FN-insatser. Det sker under FN-ledning och med FN-mandat. Men när det finns de som med vapen vill införa något helt annat måste konstitutionen och statsbyggandet faktiskt försvaras.

Anf. 54 HANS LINDE (v):

För att tydliggöra för protokollets del, fru ordförande, är det verkligen inte så att Vänsterpartiet vill ha tillbaka någon talibanregim eller fundamentalistisk regim i Afghanistan, som insinueras här. Det är också just därför vi är så kritiska till den strategi man har nu. Den strategi man har i dag i Afghanistan leder ju till att talibanerna steg för steg tar över provins efter provins. De är starkare i dag än de har varit sedan 2001 med den strategi man har haft från den svenska regeringens och från EU:s sida. Därför borde man reflektera över en nyorientering av insatserna i landet.

Jag måste också kommentera statsbildningsuppbyggnaden och att det är det man stöder. Jag deltog i går på Svenska Afghanistankommitténs seminarium här i Stockholm, som också pågår i dag. Siffror som nämdes där var att för varje krona man lägger på bistånd i Afghanistan lägger man 14–15 kronor på militära insatser. Det är en ganska skev verklighetsbeskrivning att då säga att vi bedriver en statsbyggnad som vi sedan stöder militärt. Jag skulle snarare vilja säga att statsbyggnadssatsningarna har varit oerhört små och nedprioriterade i förhållande till de militära insatserna.

Som utrikesministern säger handlar det här egentligen om polisinsatsen i Afghanistan. Den har inte heller vi motsatt oss. Men när man tittar på regeringens ståndpunkt som den presenteras i den dagordning vi har fått står det att regeringens stöd till både Afghanistan och ISAF är långsiktigt. Det är regeringen som har valt att lyfta in ISAF i den här frågan. I just de delarna väljer Vänsterpartiet att anmäla avvikande mening.

Anf. 55 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Eftersom det står att det ska vara en diskussion som förväntas behandla både civila och militära krishanteringsförmågor är det väl inte orimligt att Miljöpartiet har avvikande mening om de militära insatserna när ministern själv lyfter fram ISAF.

Miljöpartiet stöder polisinsatsstyrkan och den civila uppbyggnaden av Afghanistan – visst. Men man kommer inte ifrån att ISAF-styrkan är på 47 000 man. Den är alltså betydligt större och även den som sätter prägel på situationen i Afghanistan. Vi anser inte att den strategin är hållbar längre. Man måste ta ett nytt steg och se vad man kan förändra för att det ska bli en bättre utveckling av Afghanistan än den vi ser i dag. Där har vi avvikande mening gentemot regeringens upplägg.

Anf. 56 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Det är på samma sätt med oss; vi tycker övergripande att man hela tiden ska ha fler civila insatser och färre militära.

Anf. 57 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Jag noterar bara, vilket jag tycker är tillfredsställande, att det råder enighet om vikten av polisinsatserna. De är tillräckligt svåra.

Hans Linde nämner siffrorna 14–15 kontra 1. Så är det säkert. Jag kan inte de siffrorna exakt, men jag kan siffrorna när det gäller den afghanska armén. Att få en afghansk soldat till den afghanska armén kostar en åttiondel i förhållande till en svensk eller en amerikansk soldat. Det är per definition så att när vi skickar styrkor från en annan del av världen blir de väldigt dyra i förhållande till de lokala styrkorna. Därmed måste den

långsiktiga strategin självfallet vara att bygga upp den lokala kapaciteten. Det kan gälla armén, det kan gälla polisen, det kan gälla jurister, domare, fängvårdare, parlamentariker eller vad sjutton det nu är för någonting. Det är det vi ägnar oss åt.

Men det handlar om att göra detta i ett land som är så totalt förstört av krig. Det är som om ett krig som inleddes i Europa 1914 inte hade avslutats förrän 1945 – total förstörelse! Det är det som Afghanistan har gått igenom. Att tro att man kan stampa en fungerande statsbildning ur mar-ken på bara några år efter det är icke realistiskt. Då krävs det mycket omfattande internationella insatser. Låt oss inse att de är mycket dyra och mycket svåra i detta land. Men vi försöker hjälpa till. Vi får återkomma till de andra insatserna, och jag noterar enigheten om polisinsatserna. Det är viktigt i sig.

Anf. 58 STAFFAN DANIELSSON (c):

Jag vill bara helt och fullt instämma i det som utrikesministern sade i sitt tidigare inlägg om varför det finns strider i Afghanistan och varför det är nödvändigt med en internationell närvaro där. Orsaken till att det blir så många civila dödsoffer och även systematiska mord på politiska ledare är talibanernas val av vidriga och fruktansvärda stridsmetoder. Det är det som ger så otroligt många dödsoffer.

Detta är en avvägning. Vänsterpartiet har en bekymmersam avvägning när man förespråkar en dialog med dem som tillgriper sådana här metoder för att hävda sina intressen. Att detta skulle få framgång vore ett nederlag för det internationella samfundet som är otänkbart. Jag vill bara understryka det.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Vi har väl anledning att återkomma även till den här frågan. I dag konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här angivna förhandlingsupplägg inför fortsatta förhandlingar i denna fråga, men noterar avvikande meningar från s, v och mp enligt deras här anförda motiveringar.

Vi går nu vidare till försvarspunkterna. Utrikesministern sitter kvar här, men vi ska rikta fokus lite mer på statssekreterare Håkan Jevrell. Först har vi punkt 10, som berör militär kapacitet och Europeiska försvarsbyrån. Delar av den här punkten berörs också i den stora slutsatskappa som tidigare är nämnd. Men det går självfallet bra att förhålla sig till de olika delarna här.

Först gäller det en rapport från Europeiska försvarsbyrån. Den frågan har varit i nämnden förut, den 23 maj, då avvikande mening från v och mp anmälades. I den här punkten ligger också svenska handlingar på bordet. Statssekreteraren får nu ordet i hela punkt 10, och kan välja själv om det blir hela punkten eller delar av den.

Anf. 60 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Fru ordförande! Det handlar alltså om punkt 10 om militär förmågeutveckling och Europeiska försvarsbyrån Eda. Jag vill först och främst säga några övergripande ord om punkten eftersom dagordningen inte är helt tydlig. Vid rådmötet förväntar vi oss en del övergripande diskussioner om EU:s militära förmågeutveckling samt diskussioner om beslut

om olika specifika frågor relaterade till militära kapacitetsprojekt och Europeiska försvarsbyrån. De specifika frågorna kommer att redovisas under punkterna som benämns a, b, c, d och e i den kommande dagordningen.

Vid rådsmötet förväntas försvarsministrarna diskutera EU:s militära förmågeutveckling och samarbete inom försvarsmaterielområdet. Vidare förväntas försvarsministrarna också anta ett slags avsiktsförklaring om EU:s militära förmågeutveckling och samarbetet inom försvarsmaterielområdet. Denna kommer att antas som en bilaga till det samlade utkastet med ESFP-slutsatser. Ni ska ha erhållit detta dokument.

Avsiktsförklaringen förväntas sedan utgöra en grund till deklaration om EU:s kapacitetsutveckling som planeras antas av stats- och regeringscheferna vid Europeiska rådets mötet i december. Avsiktsförklaringen som försvarsministrarna väntas notera berör bland annat pågående arbete med olika kapacitetsutvecklingsprojekt, Edas roll i den militära förmågeutvecklingen samt vad som bör vara vägledande principer för samarbete inom kapacitetsutvecklingsområdet.

Regeringen välkomnar en övergripande och framåtblickande diskussion om EU:s militära förmågeutveckling. En avsiktsförklaring kan vara en väg att skapa tryck och föra processen framåt. Den föreliggande avsiktsförklaringen ligger i linje med överenskommen svensk säkerhets- och försvarspolitik och motsvarar Försvarsberedningens slutsatser om samarbete på europeisk och internationell nivå. Regeringen avser att godkänna avsiktsförklaringen.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Jag ska också säga att utkast till rådets riktlinjer för Europeiska försvarsbyråns arbete nästa år finns på svenska på bordet. Vi följer det som statssekreteraren sade och lägger detta som bilaga till storkappan med slutsatser och fattar det tekniska beslutet sedan. Men man får förstås gärna prata om detta nu.

Anf. 62 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Det finns alltid många glada gossar som vill driva det här samarbetet oerhört långt, göra det oerhört stort ur budgetsynpunkt och sådana saker. Vi vill från Socialdemokraterna påtala den övergripande avvikande meningen att vi alltid ska driva det civila gemensamma arbetet i första hand. Det här är någonting som ska komma mer i andra hand. Därför är det viktigt att Sverige inte är pådrivande när det gäller Eda i olika frågor utan intar en mer lite skeptisk och återhållande inställning.

Vi har inte tänkt oss att ha någon avvikande mening, men vi hoppas ändå att regeringens inställning är att inte vara för krigisk.

Anf. 63 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Vi vill anmäla avvikande mening generellt på de här punkterna eftersom vi inte stöder de militära aspekter som lyfts fram här. Precis som vice ordföranden sade finns det många militäriska gossar som vill driva på. Vi tycker att det är alldeles för mycket fokus på den militära aspekten och för lite på den civila.

Därmed vill vi inte heller godkänna eller höja Edas budget. Vi tycker att den bör minskas eftersom vi inte tycker om den här försvarsbyrån. Vi

tycker till och med att man bör lägga ned den helt och hållet, så blir det mycket enklare.

Jag tycker att det är intressant att regeringen på punkt B inte vet vad som ska diskuteras på mötet men ändå tycker att det är jättebra att diskussionen kommer. Man vet inte vad ordförandeskapet vill göra med omstruktureringen; den kan ju gå i Miljöpartiets riktning så att man satsar mer på det civila. Jag misstänker att det som regeringen vill stödja är den militära aspekten. Också på den punkten har vi avvikande mening.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Vi får väl höra, för statssekreteraren hade ju knappt börjat på delpunkterna. Han är välkommen att kommentera inläggen och sedan gå vidare på punkt a och så vidare.

Anf. 65 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Jag ska fatta mig mycket kort. Vår uppfattning är att det arbete som pågår inom Eda är viktigt. Vi delar uppfattningen att vi inte ska bygga upp någon stor byråkrati kring detta, utan det ska fungera som en katalysator för att lösa de strukturella problem som finns inom Europa inom kapacitets- och förmågeutvecklingen men även när det gäller försvarsindustrifrågor.

Det här är till syvende och sist en fråga om hur mycket varje nation ska göra. Ska alla göra exakt samma sak i varje land, eller är det så att vi kan samarbeta och på så sätt allokera alla våra begränsade resurser på ett bättre sätt? Vår mening är att vi ska göra det.

Anf. 66 HANS LINDE (v):

Jag vill också för Vänsterpartiets del anmäla avvikande mening för samtliga underpunkter. Jag behöver inte gå in på varje punkt, så spar vi den tiden. Vänsterpartiet är emot både ett svenskt medlemskap i Eda och att EU skaffar sig militär kapacitet. Jag återkommer med mina frågor under de olika underpunkterna.

Anf. 67 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Jag utgår från att detta är mer en övergripande diskussion. Jag skulle vilja ställa en fråga till Socialdemokraterna: Har ni möjligtvis ändrat ståndpunkt nu? Så sent som i juni i Försvarsberedningen hade vi en gemensam ståndpunkt när det gäller europeiskt samarbete och även när det gäller Eda. Jag har inte heller kunnat upptäcka att ni har skrivit något sådant i er budgetmotion. Jag vill bara bli på det klara med om ni har ändrat ståndpunkt.

Anf. 68 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Då ska jag hjälpa Else-Marie Lindgren. Vi har den övergripande avvikande meningen eftersom vi tar flera punkter på en gång, men inte just när det gäller Eda i det här skedet. Där har vi alltså ingen avvikande mening, utan vi har den generella inställningen att man hela tiden ska satsa mer civilt än militärt, vilket vi har haft under olika dagordningspunkter här. Det var det jag ville påminna om. Även punkt 10 ingår i den

Anf. 69 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL (-):

Då går jag vidare under punkt a om en rapport från chefen för Eda till rådet om byråns aktiviteter. Det är en diskussions- och beslutspunkt. Nämnden ska ha erhållit föreliggande rapport och riktlinjer för Edas arbete. Rådsslutsatserna ingår även i det samlade dokumentet med ESFP-slutsatser som kan antas vid den gemensamma sessionen mellan utrikes- och försvarsministrar.

Den exekutiva chefen för Eda, Alexander Weis, kommer att presentera sin rapport om Edas verksamhet under 2008. Rapporten berör bland annat arbetet med den så kallade kapacitetsutvecklingsplanen, CDP, samt genomförande av strategin för stärkande av den europeiska försvarsindustriella basen. Rådet förväntas notera rapporten.

Vi skrev i den kommenterade dagordningen att rådet i samband med denna dagordningspunkt även förväntas anta riktlinjer för Edas arbete under 2009.

Dessa kommer att antas som en A-punkt.

Riktlinjerna förväntas uppdra åt Eda att fortsätta genomförandearbetet med CDP, till exempel genom att identifiera områden för samarbete mellan medlemsstater och genom att bistå med att förbereda samarbetsprojekt.

Rådet förväntas anta slutsatser om Eda där man noterar och välkomnar det arbete som Eda genomfört under året, bland annat avseende CDP.

Inga längre diskussioner förväntas vid rådsmötet om någon av dessa punkter.

Regeringen stöder Edas verksamhet och anser att Eda spelar en viktig roll i arbetet med att stödja utvecklingen av militära kapaciteter inom EU.

Anf. 70 ULF HOLM (mp):

Den springande punkten är att regeringen själv säger att Eda spelar en viktig roll i att stödja utvecklingen av den militära kapaciteten. Det är inget snack om civila aspekter. Det är helt och hållet inriktat på den militära aspekten och hur man ska driva det vidare.

Det är något som vi från Miljöpartiet inte stöder.

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat.

Är det några fler delar som statssekreteraren vill kommentera?

Anf. 72 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Jag kan gå in på de övriga punkterna.

Vi har godkännande av Edas budget för 2009, som är punkt b. Det är en diskussions- och beslutspunkt. Nämnden har erhållit dokument också för denna punkt. Rådet förväntas godkänna Edas budget. Budgeten förväntas vara oförändrad mot 2008 års budget, enligt föreliggande kompromiss. Den förväntas uppgå till 30 miljoner euro. Sveriges andel är 7 miljoner kronor. Inga längre diskussioner förväntas på detta område.

Däremot förväntas man komma överens om att skjuta upp det treåriga finansiella ramverket för Eda då man har svårt att komma överens i denna del.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Vi går då vidare till punkt c.

Anf. 74 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Det handlar om kapacitetsprojekten. Det är en diskussions- och besluts punkt. Rådslutsatser ingår i det samlade dokumentet, som tidigare. Rådet förväntas diskutera och notera pågående arbete vad avser ett antal kapacitetsutvecklingsprojekt som en uppföljning av det informella försvarsministermötet i Deauville 1–2 oktober. Inför det informella mötet i Deauville lade det franska ordförandeskapet fram ett antal initiativ om olika samarbetsprojekt.

I marginalen av rådsmötet förväntas ett antal medlemsstater under teckna avsiktsförklaringar om att ingå i vissa av dessa samarbetsprojekt. Rådet kommer inte att fatta några gemensamma beslut om projekten. Beslut om deltagande fattas av respektive medlemsstat. Rådet kommer däremot att anta slutsatser där man noterar samarbetsprojekten.

Samarbetsprojekten är – jag nämner dem mycket kort:

1. Strategisk lufttransport A-400M. Det rör avsiktsförklaring för medlemsstater som är intresserade av att delta i ett samarbete om att utveckla en så kallad European Air Transport Fleet som avser poolat ägarskap av flygplansmodellen A-400M. Vi kommer att avvakta under tecknandet av en avsiktsförklaring om att delta i projektet då vi redan är med i SAC – Strategic Airlift Capability.
2. Taktisk lufttransport – helikoptrar. Det är en eventuell fransk–brittisk fond som diskuteras för uppgradering av äldre helikoptrar. Vi kan konstatera att vi ska titta på möjligheten att bidra till denna fond samtidigt som vi själva är inne i en förnyelsefas när det gäller vår egen helikopterkapacitet.
3. Multinationella hangarfartygsgrupper. Det är en avsiktsförklaring som förväntas under tecknas av medlemsstater som är intresserade av att delta i projektet. Det handlar om att utveckla förmågan och interoperabiliteten hos de europeiska marinerna. Vi kommer inte att delta i den gruppen.
4. Militär rymdobservation. Det är ytterligare en avsiktsförklaring. Den under tecknas av medlemsstater som är intresserade av att delta i projektet Musis – Multinational Space-based Imaging System – som syftar till att ersätta vissa existerande satellitprojekt. Vi ser positivt på detta, men har i dagsläget inte för avsikt att delta i projektet.
5. Sjöminröjning. Här ska fattas beslut om att upprätta ad hoc-projekt inom Eda med syfte att byta ut existerande förmåga på det här området mellan 2015 och 2020. Vi tycker att det är ett bra projekt som kommer att leda till ökad sjöminröjningsförmåga inom EU. Vi kommer att delta i projektets inledande fas där vi kan bidra till koncept,

6. Utökat samarbete mellan Eda och Occar. En deklaration kommer att antas vid Gaerc som skapar ett mer formaliserat och effektivt samarbete mellan Eda och Occar – organisationen för gemensamt försvarsmaterielsamarbete. Deklarationen kommer att antas som en bilaga till det samlade utkastet. Det handlar om att formalisera förhållandet mellan dessa två organisationer. Att i större utsträckning använda befintliga organisationer inom materiel- och logistikområdet är något som Försvarsberedningen har bejaktat. Försvarsberedningen har bejaktat deltagande i relevanta samarbetsprojekt som genomförs inom ramen för Occar. Vi stöder det formaliserade arbetet och avser att godkänna deklarationen.

Anf. 75 ORDFÖRANDEN:

Då går vi över till punkten omstrukturerings.

Anf. 76 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Omstrukturerings av europeiska försvarsindustrier är en diskussions- och beslutspunkt. I avsiktsförklaringen om EU:s militära förmågeutveckling ingår, som jag nämnde tidigare, vissa skrivningar om vikten av att stärka och effektivisera europeiska försvarsindustrier.

Det franska ordförandeskapet har inte lyckats förmedla någon tydlig inriktning för diskussionerna vid rådmötet avseende denna dagordningspunkt. Förmodligen vill ordförandeskapet ta upp det pågående arbetet med det så kallade försvarspaketet – *defense package*. Det paketet lades fram av kommissionen 2007 och består av en strategi för stark och mer konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri samt två förslag till direktiv, ett om offentlig upphandling inom försvars- och säkerhetsområdet och ett om överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen.

Riksdagen har erhållit fakta-pm om samtliga delar i paketet.

Det franska ordförandeskapet har som mål att nå en överenskomelse om de två direktiven före slutet av året och vill därför eventuellt ta upp frågan på nytt för att skapa tryck.

Regeringen stöder initiativen för att verka för en mer öppen och konkurrensutsatt europeisk försvarsmaterielmarknad. Både svenska staten, som är köpare av försvarsmateriel, och den högt kvalificerade svenska försvarsindustrin har mycket att vinna på en öppnare och effektivare marknadsstruktur. Det är av stor vikt för EU-länderna att man gemensamt verkar för en effektivisering av denna marknad.

För att en konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri ska utvecklas och bibehållas är det av central vikt att åtgärder vidtas för att skapa likartade marknadsvillkor för att skapa en sund konkurrens inom området.

Det är samtidigt viktigt att det även fortsättningsvis finns möjlighet för medlemsstaterna att tillgodose nationella säkerhetsintressen när villkoren för att tillämpa undantagsbestämmelserna i fördraget är uppfyllda.

Vi har inget att invända mot de slutsatser som finns i avsiktsförklaringen.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Även dessa slutsatser kommer att behandlas när vi tar klumpbeslutet.

Anf. 78 HANS LINDE (v):

Jag misstänker att den här frågan hänger samman med det meddelande från kommissionen som nyligen har behandlats i utrikesutskottet. Det fanns en hel del utestående frågor i utrikesutskottet som vi inte kunde hitta svar på i meddelandet från kommissionen eller i det fakta-pm vi fick.

Det rör hur det ökade samarbetet och samordningen inom EU:s försvarsindustrier kommer att påverka Sveriges möjligheter att ha nationella regelverk för import och export av krigsmateriel.

Statssekreteraren pratar om att man ska ha gemensamma regler för offentlig upphandling. Det borde rimligen påverka våra möjligheter att reglera import av krigsmateriel till Sverige. Samma sak gäller när man diskuterar en ökad konkurrenskraft i försvarsindustrin. Det borde rimligen påverka möjligheterna för den svenska försvarsindustrin att reglera exporten även utanför EU.

Anf. 79 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Vi har ju våra regler för hur svensk vapenexport ska ske. Det ligger ingen förändring i detta.

Det här arbetet tar först och främst sikte på hur vi ska få en väl fungerande försvarsindustrimarknad inom Europa. Om vi fortsätter på den inslagna vägen – att varje land ska bygga sina egna kapaciteter och sina egna försvarsindustrier – kommer de på sikt att slås ut. Då kommer vi att ha en mycket begränsad försvarsindustri i Europa, vilket naturligtvis kommer att drabba Sverige också.

Ur europeiskt och svenskt perspektiv har vi mycket att vinna på att få en bättre marknadsutsatt marknad på det här området.

Vi är övertygade om att det här är rätt väg att gå för att få bättre effektivitet på området.

Anf. 80 STAFFAN DANIELSSON (c):

Vi stöder ju regeringens inriktning i den här frågan. Det är viktigt att öppna marknaderna för försvarsindustrierna.

Det är viktigt att bevaka – och det vet jag att regeringen gör – att det blir en verklig likamöjlighet. Samma möjlighet som kan öppnas för fransk försvarsindustri att konkurrera om order i Sverige måste öppnas för svensk försvarsindustri att konkurrera om order i Frankrike.

Det franska ordförandeskapet driver på, och det gör man bra.

Jag vill bara skicka med att Sverige bevakar att det blir likvärdighet i detta. Det vet jag att man jobbar med.

Anf. 81 HANS LINDE (v):

Fru ordförande! Jag tycker fortfarande inte att vi har fått något tydligt svar på hur detta kommer att påverka våra möjligheter att ha självständig och nationell lagstiftning när det gäller export och import av krigsmateriel.

Jag förstår att den nuvarande lagstiftningen inte kommer att påverkas, men det pågår ju ganska omfattande diskussioner på båda sidor av det här bordet om en ny lagstiftning för svensk del när det gäller krigsmaterielhandel.

Då är frågan: Kommer det här samarbetet att på något sätt begränsa våra möjligheter i Sverige att utforma en egen lagstiftning när det gäller de här frågorna?

Anf. 82 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Jag ska ärligt säga att jag inte har tittat på den frågan i detalj.

Jag har svårt att se att det är någon kvalitativ skillnad mot den situation vi har i dag. Vi har ett mycket omfattande försvarsmaterielsamarbete och industriell integration. Större delen av svensk försvarsmaterielindustri är i dag utlandsägd och producerar produkter som är delproducerade i andra länder.

Jag har svårt att se att det är någon kvalitativ eller principiell skillnad mellan dagens situation – som kan ha sina komplicerade inslag ibland – och den situation som vi får genom att ha en ökad europeisk integration. Jag skulle snarare vilja säga att det kanske blir värderingsmässigt lättare att hantera det i en sådan konstellation. Men då är jag ute på trons gungfly, som herr Fälldin brukade säga.

Anf. 83 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Jag instämmer i vad Staffan Danielsson påpekar. Det är viktigt att vi värnar vår egen försvarsindustris möjligheter att delta i europeiska projekt. Det gör att det här arbetet måste ske obetingat korrekt. Det finns naturligtvis väldigt starka intressen från många länder och stora försvarsindustrier i den här frågan.

Jag kan poängtera att vi har ett stort antal nya nationer i EU som tidigare har legat bakom en järnridå och som har en tradition att ha en försvarsindustri. De vill nu bygga upp en egen försvarsindustri på nytt. Det gör att vi riskerar att få en omfattande statsstödd försvarsindustri som inte går runt. Det kommer hela Europa så småningom att förlora på.

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

Då är vi klara med punkt 10 d. Vi har punkt 10 e kvar om annat pågående arbete inom eller i närheten av Europeiska försvarsbyrån.

Anf. 85 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Det är en diskussions- och beslutspunkt. Rådsslutsatserna ingår i det samlade dokumentet som antas av den gemensamma sessionen. Under den här punkten förväntas rådet notera övrigt pågående arbete på det militära kapacitetsområdet. Det rör framför allt tre områden: arbete inom sjöövervakning, ett mer effektivt utnyttjande av multinationella styrkor och evakuering av medborgare.

Rådet förväntas anta de här slutsatserna där man noterar aktuellt arbete på dessa områden.

Sjöövervakning har diskuterats vid det informella mötet i Deauville. Det finns en viss problematik kring detta, men det pågår ett intensivt arbete på många fronter. Utvecklingen av sjöinformationssystem inom

EU pågår på ett flertal fronter. Regeringen anser att det finns accentuerade behov att hålla ihop och koordinera utvecklingen på ett bra sätt för att undvika dubbelarbete.

När det gäller multinationella styrkor har diskussionen fortsatt om EU och *battlegroups* bland annat. De diskussionerna kommer att fortsätta. Det är ju viktigt att komma framåt i de här koncepten och hur *battlegroups* ska kunna användas.

Punkten evakuering av medborgare behandlades som hastigast vid det informella mötet i Deauville. Inom det konsulära samarbetet har man utvecklat ett så kallat *lead state concept*, vilket innebär att en nation inom EU kan utses att vara koordinerande till en gemensam insats för att bistå EU-medborgare i tredjeland.

Det franska ordförandeskapet vill komplettera detta koncept så att utsedd *lead state* även ska kunna använda militära medel vid evakueringsinsatser. Ordförandeskapet har på arbetsgruppsnivå lagt fram förslag om hur detta skulle kunna realiseras och vilket stöd EU:s rådssekretariat skulle kunna utgöra i koordineringsarbetet.

Det franska förslaget har mött stort motstånd på arbetsgruppsnivå. Trots detta har man valt att ta upp frågan på dagordningen för rådsmötet. Inga beslut förväntas dock. Slutsatserna innehåller endast en referens till att frågan har diskuterats.

Regeringen ställer sig tveksam till det franska ordförandeskapets förslag. Vi ser det som alltför långtgående. Medlemsstaternas deltagande med militära resurser ska vara frivilligt och användas ytterst när civila resurser inte räcker till.

Utöver de här punkterna kommer förmodligen ordförandeskapet att informera om det pågående arbetet, exempelvis snabbinsatskonceptet som jag också har nämnt.

Generellt ställer vi oss positiva till initiativ som leder till mer användbar kapacitet som stärker EU:s samlade förmåga att hantera kriser. Regeringen har inget att erinra mot slutsatserna då de endast noterar genomfört och pågående arbete.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen. Beslut i den här punkten fattar vi alldeles strax, när vi har det samlade slutsatsdokumentet.

Vi lämnar denna punkt och går vidare till punkt 11 om en diskussion och beslut angående ESFP-operationer. Även denna punkt omfattas av de gemensamma slutsatserna. Den här frågan har också varit uppe i nämnden tidigare, den 16 juli, då det fanns majoritet för regeringens ståndpunkt. Inga avvikande meningar noterades.

I detta sammanhang ska jag igen nämna att vi har haft skriftligt samråd om Somalia. Det kommer rent tekniskt att bli en A-punkt, om jag är korrekt informerad.

Anf. 87 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Här förväntas diskussioner om EU:s pågående militära insats i Tchad och Centralafrikanska republiken, Eufor Tchad/CAR, samt den eventuella marina ESFP-insatsen utanför Somalias kust.

Vad gäller Tchad/CAR förväntas operationsbefälhavaren Nash ge en lägesrapport om insatsen. Diskussionerna kommer sannolikt att beröra

frågan om FN:s övertagande när Eufors mandat går ut i mars 2009 och på vilket sätt medlemsstater kan bidra genom att "omhätta" sina styrkebidrag till FN-styrkan.

Rådet förväntas anta slutsatserna. Man noterar Eufors bidrag till säkerheten i regionen samt understryker det fortsatta behovet av en internationell militär närvaro efter det att Eufor har lämnat. Rådet förväntas även välkomna en framtida av FN övertagen militär närvaro och understryka behovet av en smidig och effektiv övergång mellan dessa.

Regeringen välkomnar att man sonderar terrängen inför FN-styrkans övertagande. Sverige har ju deltagit och lämnade i oktober. Det är i dagsläget inte aktuellt att "omhätta" ett sådant bidrag.

Avseende Somalia förväntas diskussionerna fortsätta om planering för eventuella marina ESFP-insatser utanför Somalias kust. Mandat för denna eventuella insats ger FN:s säkerhetsråds resolutioner 1816 och 1838, vilka rör piratverksamheten.

Det här är viktigt ur perspektivet att säkerställa World Food Programme's humanitära transporter till och från somaliska hamnar. Här finns också en möjlighet att genom närvaro klara av ytövervakning i avskräckande syfte.

Rådet förväntas anta slutsatser där man upprepar sin vilja att bidra till den marina säkerheten utanför Somalias kust. Man kommer också att anta en gemensam åtgärd för att sätta upp insatser. Det kommer att antas som en A-punkt, precis som fru ordföranden sade.

Regeringen är positiv till den här marina ESFP-insatsen utanför Somalias kust. Det är en mycket viktig uppgift att eskortera och skydda de humanitära transporterna i området. Vi överväger för närvarande möjligheterna till ett eventuellt svenskt bidrag till insatsen som i så fall, som det ser ut nu, skulle vara två korvetter och ett stödfartyg. Den här frågan kommer naturligtvis i så fall också att riksdagsbehandlas.

Anf. 88 ORDFÖRANDEN:

Vi lämnar den punkten för ögonblicket och kommer sedan tillbaka även till den.

Punkt 12 ingår även den i den stora kappan. Det gäller europeiskt initiativ för utbyte av unga officerare i likhet med Erasmusprogrammet. Underlag är utsänt.

Anf. 89 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Fru ordförande! Det franska ordförandeskapet vill här utvidga gemensam träning och utbildning i Europa och har därför tagit initiativ till att etablera ett slags militärt utbytesprogram för officersutbildning på grundnivå inspirerat av Erasmusarbetet. Det franska initiativet syftar till ökat samarbete mellan försvarshögskolor och skolor på lägre nivå. Initiativet ska bygga på frivillighet och nationellt beslutsfattande.

Vid rådsmötet kommer ordförandeskapet att informera om initiativet, och rådet förväntas anta deklarationen om att etablera utbytet.

Vi är positiva till det franska förslaget om ett utvecklat europeiskt militärt utbyte inom officersutbildningen på grundnivå. Vi stöder deklarationen och föreslagna åtgärder för att förbättra möjligheten till detta. Sverige har också positiva erfarenheter från redan existerande bilaterala utbytesprogram, både inom Norden och inom EU.

2008/09:9
7 november

Anf. 90 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen för ögonblicket.

Sedan ska vi en liten stund prata om rymdpolitik innan vi ska sammanfatta ESFP. Rymdpolitikens säkerhets- och försvarsaspekter ska nämligen komma upp som informationspunkt, nr 13.

Anf. 91 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL:

Det franska ordförandeskapet kommer att informera om ett par initiativ kopplade till rymden inom ramen för säkerhets- och försvarspolitik. Det rör sig främst om ett antal avtal och avsiktsförklaringar mellan EU:s satellitcentrum, Satcen, och vissa medlemsstater i syfte att låta Satcen ta del av satellitbilder från vissa nationella satellitprogram.

Avtalen omfattar inte Sverige. Regeringen har således inget att erinra. Att Satcen får tillgång till satellitbilder från nationella satellitprogram gör att Satcen kan producera bättre analyser till stöd för EU-insatser.

Anf. 92 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen i den frågan.

Jag ber statssekreterare Jevrell sitta kvar en liten stund, för nu bläddrar vi tillbaka i den blå agendan till mötet om yttre förbindelser, där den första diskussionspunkten är ESFP. Det här är sista tillfället som jag nu frågar om utrikesministern vill lägga till någonting. Om och när han har gjort det kan vi samla ihop allting och fatta beslut om alla de tidigare berörda punkterna.

Då hamnar vi rent tekniskt på punkt 7 igen, eftersom det är en beslutspunkt. Jag har noterat att vi har att fatta beslut om punkterna 7, 10, 11 och 12 vad gäller de gemensamma slutsatserna och även slutsatserna i punkt 10a om försvarsbyrån. I dessa ärenden finner jag sammanfattningsvis majoritet för regeringens ståndpunkt men noterar avvikande meningar från s, v och mp i de delar som de har motiverat under diskussionen och som kommer fram i protokollet.

Då är vi såvitt jag vet färdiga med statssekreterare Jevrells frågor. Vi tackar honom så mycket för i dag, önskar trevlig helg och lycka till på rådet.

Kvar sitter vi med utrikesministern och hans medarbetare närmast för att diskutera Demokratiska republiken Kongo.

Innan vi gör det ska vi backa igen och känna att vi liksom börjar från scratch med ett utrikesministtermöte. Sådana börjar nämligen med återrapporter från tidigare avhållna rådsmöten. Rapporter är utsända och redan kommenterade av statssekreterare Jevrell. Vill utrikesministern säga något mer om dem får han det. Han måste inte.

Anf. 93 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Det vill han egentligen inte, men han kan komplettera dem lite med att det var ett synnerligen informellt utrikesministtermöte också i måndags, som jag dessutom inte deltog i, för att vara på den säkra sidan, på grund av att jag var bunden i Moskva.

Jag vill bara rapportera att vi i alla fall har haft en löpande dialog angående hur vi ska föra dialogen med den nya amerikanska administrationen. Vi har arbetat med ett papper med ett antal prioriteringar när det

gäller budskap som ska framföras. >>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<

2008/09:9
7 november

Vi har haft lite diskussion om hur det ska hanteras, men det är klart att vi har både politiska prioriteringar och en uppfattning om ungefär hur vi ska bedriva den där dialogen. >>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<

Det ska noteras att vi har en amerikansk administration som sitter med fullt mandat till den 20 januari, och vi har en värld som kräver en hel del av fasthet i hanteringen. Det gäller både den finansiella krisen och fredsprocessen i Mellanöstern. Situationen i östra Kongo kan vi också nämna i det här sammanhanget. Vi har alltså självfallet fortsatt intensiva kontakter med den sittande amerikanska administrationen. Sedan tilltar en dialog mot bakgrund av det här informella papperet med den tillträdande administrationen, ännu icke alldeles definierad, det vi kan kalla ett *transition team*.

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

Om jag ska spontanförhålla mig till det nyss framförda kan jag säga två saker. Den ena är att ni väl kan skicka över det informella papperet, icke-papperet eller vad det är för någonting. Behöver det behandlas med sekretess gör vi det, precis som vanligt.

Jag vill dessutom ställa en följdfråga om den svenska regeringens position så här långt. Om det har varit, som utrikesministern kallade det, ett synnerligen informellt utrikesministermöte, där utrikesministern inte ens var med, är det ändå liksom på gång att ta fram EU-positioner och viktigt att tycka någonting så att de här EU-positionerna landar rätt. Från statsministersrådet i morse fick vi också ett allt starkare intryck av att den nya administrationen kommer att ge sig in i mötet den 15 november och ha åsikter redan nu. Kan utrikesministern säga något mer politiskt om regeringens position inför detta? Vi ska inte samråda formellt, men vi vill gärna lyssna och höra vad ni tycker så här långt. Sedan får vi återkomma när vi kan.

Anf. 95 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Gärna det! Det här papperet är inte klart än, men under sekretess kan det självfallet sändas över när det är klart. Det ska inte vara några större problem med det. Det innehåller inga nya ståndpunkter. Det är mer prioriteringar, vad vi tycker att det är viktigt att man lägger tyngdpunkten på. Det är fyra prioriteringsområden.

>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen* <<<

Det jag nu har redogjort för är både regeringens ståndpunkt och de övriga regeringarnas ståndpunkter. Men som sagt: När papperet är någorlunda klart kan vi mycket väl distribuera det med hemligstämpel.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Vi ska inte sitta hela dagen och prata om någonting som vi ännu inte känner till, men jag har noterat Cecilia Wigströms hand.

Jag vill själv ställa en följdfråga. När utrikesministern sade att det kan tillkomma en femte punkt hoppades jag att utrikesministern skulle säga frihandel. Inte för att jag har något emot Asien; det är självklart viktigt att ta med också. Men vi diskuterade även med statsministern i morse att det kan bli viktigare än någonsin att nu driva på det som Sveriges riksdag är överens om över alla partigränser, nämligen vikten av frihandel och öppna marknader, särskilt i ekonomisk kris.

Det är vi ju inte alla överens om inom EU, och det är heller inte alla amerikaner överens om. Den tillträdande presidenten har inte varit alldeles tydlig, även om vi hoppas på bättring därifrån. Demokraterna har dock inte varit alldeles tydliga heller, och det är mycket viktigt att Sverige driver på för att EU ska driva på i den riktningen.

Finns det något hopp om att få med detta i de högre prioriteringarna här?

Anf. 97 Utrikesminister CARL BILDT (m):

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Men jag tror att det är viktigt i ett sådant här sammanhang att prioritera. Vad är det som är viktigt att åstadkomma just nu? De första månaderna av en amerikansk administration och de första månaderna av dialog över Atlanten är väldigt viktiga. Då måste detta prioriteras.

Anf. 98 ORDFÖRANDEN:

Vi lämnar detta ämne för stunden, men vi har garanterat anledning att återkomma till det.

I frågan om återrapporterna i övrigt ger jag nu ordet till Cecilia Wigström.

Anf. 99 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp):

Fru ordförande! Jag ville fråga om Vitryssland. Det står i återrapporten och vi vet alla att EU tog beslut om att suspendera visumförbudet mot nästan alla som hade varit på plats, alltså för drygt hundra vitryssar.

Jag tycker att detta är väldigt olyckligt och att det var fel signal. Den vitryska presidenten släppte visserligen alla politiska fångar i slutet på augusti, men valen som genomfördes till parlamentet i mitten av september, bara två veckor efteråt, var inte alls något större framsteg i demokratisk riktning såsom vi hade hoppats och blivit lovade. Jag var själv där tillsammans med åtta andra riksdagsledamöter och bevakade valen, och det var vissa små förbättringar. Men det var verkligen bara marginellt, och vi fick inga möjligheter att se rösträkningen.

Att EU efter den besvikelsen lyfter i princip alla visumförbud mot detta land är en väldigt konstig signal. Det ger fel signal till Vitryssland. Hade man gjort det efter att de släppt de politiska fångarna – okej, men

det är uppenbart att Lukasjenko leker med EU. Han gjorde inga förbättringar i valet såsom han hade lovat.

Nu ska dessa beslut omvärderas om sex månader, och i EU:s slutsatser står det att man under den här sexmånadersperioden ska se vad som händer vad gäller mänskliga rättigheter och annat i Vitryssland. Bland annat kommer en ny medielagstiftning på plats i januari vilken innebär en ytterligare inskränkningar för de fria medierna. Det finns förresten knappt några fria medier. Lagstiftningen kommer även att innebära en större kontroll av Internet i Vitryssland.

Om det här inte bara ska bli flum måste man från EU sätta upp tydliga kriterier för hur man ska utvärdera utvecklingen i Vitryssland dessa sex månader. Man måste ha tydliga *benchmarks* vad gäller mediefriheten och mänskliga rättigheter så att man verkligen på allvar kan se att Lukasjenko under dessa sex månader gör förbättringar i rätt riktning och om inte, att man då återinför visumförbuden.

Anf. 100 ORDFÖRANDEN:

Jag vill säga så att det blir tydligt i protokollet att EU-nämnden samrådde skriftligt om det refererade beslutet om Vitryssland. Jag delar mycket av den oro Cecilia Wigström framför och vill inte på något sätt förringa den, men jag vill bara markera att detta beslut fattade vi enhälligt utan avvikande meningar. Även Folkpartiet deltog på både regerings- och riksdagsnivå.

Men oron är befogad.

Anf. 101 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Oron är befogad när det gäller mycket betydande delar av världen; det är väl det som är problemet. Ingenting är självklart i det här sammanhanget.

Det vi gjorde i det här fallet var som sagt att suspenderade visumförbudet för sex månader, men inte för alla. De som är undantagna var inte bara de, om jag inte missminner mig, fyra som är eller bedöms ha varit direkt inblandade i försvinnandet av olika individer för ett antal år sedan. Sedan lades dessutom till denna lista ordföranden i centrala valkommissionen av just de skäl som Cecilia Wigström indirekt antyder, det vill säga vi var inte alldeles nöjda, om jag uttrycker saken försiktigt, med hur valet genomfördes.

Dock måste man i sådana här sammanhang ha en viss konsekvens i den förda politiken. Vi har bedrivit ett diskret tryck på Vitryssland under rätt lång tid och sagt till dem att om ni släpper de politiska fångarna kommer det att leda till att vi gör någonting som förbättrar relationen. De släppte de politiska fångarna.

Vi sade dessutom till dem att nu får ni faktiskt när ni har val se till att ni inte uppträder som ryssarna utan att ni släpper in internationella observatörer och Odihr, eftersom ryssarna hade blockerat Odihr. Att få in Odihr i Vitryssland var i det vidare perspektivet viktigt.

Det hade dessutom fördelen att vi kunde konstatera att det var ett riktigt uselt val och dokumentera det. Det hade vi inte kunnat dokumentera på samma sätt om vi inte hade haft observatörer på plats. De genomförde alltså ett antal steg som vi explicit hade krävt att de skulle genomföra. Sedan hade framför allt utrikesministern utlovat att det skulle ske mer när

2008/09:9
7 november

det gäller valens faktiska genomförande, och så blev det inte. Det är bland annat för att göra denna mycket tydliga markering som damen som var ordförande i centrala valkommissionen fortfarande står på denna lista.

I slutsatserna som antogs anges ett antal utgångspunkter för dialog, inte minst medielagen. I det möte som var med utrikesministern Martinov, för vi har nu möten igen, var medielagen från EU:s sida mycket i fokus. Det ställdes från utrikesministern i utsikt att det skulle ske förbättringar.

Nu brukar jag i och för sig säga till mina medarbetare att de inte ska tro så mycket på vad utrikesministrar säger. Utrikesministrar har egentligen ingenting med den inrikespolitiska utvecklingen i länder att göra. De är ju mest till för att tala med utlänningar. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Men vi får med all sannolikhet anledning att återkomma till detta inför sexmånadersbeslutet, alltså om ungefär fem månader.

Anf. 102 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och lägger återrapporterna till handlingarna eftersom det inte fanns några ytterligare frågor eller kommentarer om dessa.

Vi går tillbaka till information och samråd inför rådet om allmänna frågor och yttre förbindelser. Innan vi börjar på utrikessjoket att utrikesutskottet har haft överläggningar om europeisk säkerhetsstrategi den 20 maj. Då anmäldes avvikande meningar från v. Mp angav då inte någon ståndpunkt.

Detta kommer att komma tillbaka vid nästa EU-nämnd, även om det så klart svävar lite grann över diskussionerna vi för nu och kanske främst över dem vi redan har fört. Jag ska dock säga att dessa överläggningar har ägt rum så att det framgår.

Vi går annars rakt på detta. Utrikesutskottet i övrigt sammanträder inte denna vecka om detta.

Vi är på punkt 3, Demokratiska republiken Kongo. Denna fråga var i EU-nämnden den 13 juni då det fanns majoritet för regeringens ståndpunkt. Nu föreligger underlag till diskussion och beslut. Utkast till slutsatser på franska finns i den blå mappen och på engelska på bordet.

Anf. 103 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Jag antar att nämndens ledamöter har följt huvuddragen i händelseutvecklingen via medierna. Situationen i östra Kongo har varit bekymmersam under mycket lång tid. Vi har den stora FN-missionen Monuc som är den enskilt största FN-missionen i världen på plats i Kongo.

Det har inte kunnat förhindra att vi har fått ett nytt våldsutbrott i Nordkivuprovinsen framför allt, där general Nkunda och hans CNDP-armé gick till offensiv. Man kan diskutera bakgrunden till denna offensiv. Den haltande politiska processen är ingen ursäkt. Vi har nu fått ett mycket stort antal nya flyktingar. I mina papper talas det om en kvarts miljon som har lagts till de totalt 1,4 miljoner internflyktingar som tidi-

gare fanns i Kongo, varav merparten självfallet i de östra delarna av landet.

Vad har vi då gjort åt detta? När det gäller den humanitära hjälpen är det värt att notera att Sverige tillhör de största givarna. Vi har hittills i år bidragit med 220 miljoner kronor, vilket är en relativt anseelig summa i dessa sammanhang.

Därutöver har det från EU gjorts försök att åstadkomma en politisk process. Det är alltid så kallade civila och politiska insatser vi prioriterar i sådana här sammanhang. Såväl rådsordföranden, alltså den franska utrikesministern, den brittiska utrikesministern har varit med honom som den belgiska utrikesministern har av historiska skäl också varit på platsen. Jag tror att alla tre kommer att återrapportera på mötet. De har haft samtal med de olika politiska ledarna, och det är värt att notera att det i dag är ett toppmöte i Kenyas huvudstad Nairobi mellan Kongos president och Rwandas president i syfte att nå ett återupptagande av en politisk process.

Det har förekommit diskussioner – nu är jag inne på den militära delen som kanske inte är så populär på alla håll – om ett behov av att förstärka även de militära insatserna. Chefen för FN-operationerna där nere har till FN i New York begärt en förstärkning med ca 3 000 personer. Detta behandlas av säkerhetsrådet, och hur detta kommer att utfalla återstår att se. Men vi har sagt, och man har från olika sidor sagt, att i första hand får man titta på möjligheterna att tillföra styrkor från andra delar av Kongo, från Monucoperationerna där. Det handlar om att stärka försvaret av Goma. Just nu är det vapenvila, men skulle general Nkunda av ett eller annat skäl besluta sig för att gå mot Goma, eller i och för sig vidare, blir konsekvenserna katastrofala på den humanitära sidan.

Det har därför funnits en diskussion om det inte finns ett behov av att förstärka det mycket bristfälliga försvaret. Det anses inte att de FN-styrkor som finns på platsen i dag har vare sig mandat eller möjlighet att skydda staden och flyktingarna tillräckligt.

Detta säger jag för att föregripa en diskussion som eventuellt kan komma i andra sammanhang men också för att visa det vi var inne på tidigare: Det finns alltid ett samband mellan politiska, civila och militära insatser. Vi har ingen som helst trovärdighet i de politiska samtalen om vi inte i vissa lägen kan markera att det finns röda linjer som inte får överträdas. Vi kan inte på allvar tala om att skydda människor om vi inte faktiskt är beredda att skydda dem.

Slutsatserna glömde jag nämna, men de finns, och vi stöder dem.

Anf. 104 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp):

Fru ordförande! Jag vill egentligen inte ställa en fråga utan göra ett medskick till utrikesministern.

Jag var själv i Kongo i maj och besökte först Goma och Ituriprovin- sen. Sedan var jag i Kinshasa en vecka med en internationell delegation för att studera det sexuella våldet mot kvinnor.

Det är väldigt tragiskt att det nu har blossat upp sådana stridigheter igen. Bland annat besökte jag sjukhuset i Goma. I medierapporteringen har jag läst att de två sjukhusen har blivit plundrade när armén har dragit sig tillbaka från Goma. Detta visar också, precis om utrikesministern betonar, att när det inte finns militär på plats som kan garantera säkerhet

2008/09:9
7 november

blir det anarki. Militära insatser är alltså också en hjälp för civilbefolkningen.

Jag besökte Eusec i Kinshasa och den rådgivare som jobbar nära Kongos försvarsminister. I slutsatserna står det att EU stöder fortsatta reformer av säkerhetssektorn. Det behövs verkligen, för militären har ingen disciplin. Den kongolesiska militären begår också övergrepp.

Vi blev väldigt besvikna, för när vi frågade honom vad gäller just *vetting*, det vill säga att man plockar ut kända förövare ur armén, sade EU:s militära rådgivare att den frågan överlät han åt FN att diskutera med försvarsministern. Det blir så uppenbart att EU är där och jobbar nära försvarsministern men vill inte ta i den här känsliga frågan.

Detta vill jag skicka med, för jag tycker inte att det är okej att EU på något sätt prioriterar vissa ämnen men hoppar över den känsliga frågan om *vetting*. Det är viktigt att Sverige som driver på mycket för kvinnors rättigheter ser till att EU också faktiskt lever upp till det övriga som står i slutsatserna, nämligen att vi ska prioritera och jobba efter resolution 1325 och så vidare.

Anf. 105 STAFFAN DANIELSSON (c):

Det är ett väldigt allvarligt scenario som utrikesministern redovisar här, med miljoner flyktingar och risk för att Goma attackeras. Det kan ju bli ett läge där det behövs snabba insatser för att stabilisera situationen och för sjukhus, som Cecilia Wigström sade. Skulle EU:s *battlegroups* kunna bli aktuella för insats i det här läget? De har funnits i flera år men har inte satts in. Nu hoppas vi verkligen att det hela lugnar ned sig, men jag tycker att rätt många av de kriterier som vi har nämnt för när de skulle kunna bli aktuella för insats har uppfyllts. Kan ministern säga något kort om detta?

Anf. 106 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Ordförande! Låt mig börja med Cecilia Wigströms fråga. Jag vet faktiskt inte hur det förhåller sig med arbetsfördelningen mellan EU-insatsen och FN-insatsen. Från andra sammanhang vet jag att man ofta så att säga gör en bodelning där de olika organisationerna har olika mandat för att de inte ska dubbelarbeta och försvåra för varandra. Om detta är förklaringen vet jag inte, men jag ska ta reda på hur det är, så att jag nästa gång har ett svar på frågan.

Till Staffan Danielsson vill jag säga: >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Vi har ett mycket betydande långsiktigt engagemang i östra Kongo, inte bara från enskilda länder utan från den samlade europeiska kontinenten, inklusive Sverige. Jag har inte varit där, men Gunilla Carlsson har varit där åtskilliga gånger.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Gunilla Carlsson kommer ju hit strax.

Jag finner att vi har majoritet för regeringens ståndpunkt i detta ärende.

Vi går vidare till punkt 4, angående Irak. Även i denna fråga finns det utkast till slutsatser på engelska. Frågan var senast i nämnden den 23 maj, då det fanns stöd för regeringens ståndpunkt, med avvikande mening från Vänsterpartiet.

2008/09:9
7 november

Anf. 108 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Det är inte mycket att tillägga om detta. Jag tror att det blir en relativt kort diskussion. Det är bara ett notering av situationen i Irak. Det finns oro för de mänskliga rättigheterna. Vi har haft en utveckling, framför allt uppe på Mosulslätten, där inte minst kristna grupper kommer alltmer i kläm. Vi får se vad vi kan göra åt detta.

I övrigt har vi från EU-sidan ett relativt begränsat operativt engagemang. Det handlar om Eujux lex-insatsen, som vi vill förlänga ytterligare.

Det är väl ungefär vad man kan säga om detta. Vi kommer i andra sammanhang att återkomma till Irakfrågan, inte minst när det gäller nästa uppföljningskonferens – det är alltså den konferens som var i Stockholm eller mer exakt i Upplands Väsby som ska få en fortsättning nästa vår, där det gäller att se hur utvecklingen har gått framåt. Vi har sett en ytterligare stabilisering i Irak, men osäkerhetsfaktorerna är fortfarande mycket stora, inte minst runt Kirkuk och Mosul men också i grannlandsprocessen i någon utsträckning.

Anf. 109 HANS LINDE (v):

Fru ordförande! Precis som när vi senast behandlade den här frågan i EU-nämnden ser man i rådsslutsatserna inte med ett enda ord de utländska trupper som finns i landet. Jag tycker att det är ganska märkligt att man kan ha en diskussion om läget i Irak och hur man ska förhålla sig till det utan att också diskutera USA och dess allierades närvaro i landet. Det skulle vara intressant att från utrikesministern få höra hur man i Sverige och EU ser på den amerikanska närvaron i Irak.

Med det presidentval som har varit kommer det troligtvis att ske en tydlig förändring av den amerikanska närvaron i landet. Det kommer att påverka våra möjligheter att bidra till fred, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter i Irak. Då skulle det vara rimligt att man också tog upp en diskussion om de här frågorna.

Anf. 110 Utrikesminister CARL BILDT (m):

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<Jag tror att det är den grundläggande förklaringen till att de frågorna inte har behandlats.

Det som inträffar är att det sker neddragningar av den amerikanska närvaron. Jag har inte de exakta siffrorna för ögonblicket, men jag tror att man har minskat med fem brigader i förhållande till hur många det var när antalet var på topp.

De trupper som är där, inte bara från amerikanskt håll utan också från annat håll, är där med stöd av ett beslut av FN:s säkerhetsråd. Det ska vi inte glömma. Det är ett kapitel 7-beslut av FN:s säkerhetsråd som är det mandat som de internationella styrkorna i Irak har. Detta har man sagt ska upphöra.

Det pågår nu förhandlingar mellan framför allt USA och Bagdad om ett avtal som ska reglera den fortsatta närvaron och den successiva ned-

dragningen av den amerikanska militära närvaron. De förhandlingarna ska helst vara avslutade före december. Jag är inte säker på att så blir fallet, inte minst i ljuset av att det nu sker en administrationsförändring i USA. I så fall är det möjligt att det blir en viss förlängning av mandatet från FN:s säkerhetsråd för att ge möjlighet till den förhandling som sedan i ett avtal mellan Bagdad, Washington och andra kommer att reglera den närvaro som från irakisk utgångspunkt är angelägen.

Vi kan inte tycka annat än att det är bra att dessa frågor regleras i ett bilateralt avtal mellan Iraks regering och de länder som är beredda att bidra till säkerhetsinsatserna i Irak.

Anf. 111 HANS LINDE (v):

Precis som förra gången vill vi anmäla avvikande mening på den här punkten. Jag tycker att här skulle vara ett utmärkt läge för Sverige och EU att vara mer pådrivande för att USA ska avveckla sin militära närvaro i Irak.

Anf. 112 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat.

Anf. 113 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Jag noterar det också, men jag hoppas att vi även här har stöd för polisinsatsen.

Anf. 114 ORDFÖRANDEN:

Vill Hans Linde yttra sig? Han måste inte.

Anf. 115 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Han duckar.

Anf. 116 ORDFÖRANDEN:

Det får stå för utrikesministern och Hans Linde.

Då är vi klara med diskussionen om Irak för i dag och kan fatta beslut. Jag finner att vi har majoritet för regeringens ståndpunkt, med avvikande mening från v.

Punkt 5, Burma, lär ha blivit en A-punkt. Det innebär att det inte väntas någon diskussion på rådet, men jag ska ändå strax ge ordet till utrikesministern och till andra som vill. Det finns utkast till slutsatser utskända, och frågan var senast i nämnden i juni inför Europeiska rådet. Då fanns det stöd för regeringens ståndpunkt.

Anf. 117 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Det finns dessvärre inte så mycket att säga om detta av den enkla anledningen att det inte har hänt särdeles mycket i den process som äger rum under FN:s egid när det gäller att försöka påverka utvecklingen i Burma i en positiv riktning.

Icke desto mindre har det bedömts vara angeläget att ta upp denna fråga och i en deklaration från Europeiska unionens sida framföra den otålighet som vi har.

Det som har skett mer operativt är att vi har förlängt mandatet för EU:s särskilde representant, Fassino, med ytterligare sex månader – vilken nytta det nu kan ha, men det är i alla fall en EU-närvaro i den samlade processen, och det får vi välkomna.

Om jag ska notera något i övrigt som inte är alldeles ointressant vill jag nämna den deklaration – jag vet inte om den har delgivits nämnden – som gjordes vid ASEM-mötet i Peking för ungefär tio dagar eller två veckor sedan. Stats- och regeringscheferna från både de asiatiska och de europeiska länderna var där. De antog ett uttalande som inte är alldeles ointressant, för det talar om en nationell försoningsprocess och om att man ska ta bort restriktionerna på politiska partier. Man kräver att de som är i arrest eller *detention* av olika slag ska frigges. Det är väl mindre sensationellt att Sverige säger detta, men det är betydelsefullt att detta var en deklaration som stöddes av de samlade asiatiska ledarna, inklusive världnationen Kina.

Anf. 118 ORDFÖRANDEN:

Såvitt vi vet på sittande fot har vi inte sett den där deklarationen. Vi måste inte göra det heller, men om någon av ledamöterna vill titta på den kan vi säkert be UD-medarbetarna att skicka över den.

Anf. 119 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Den finns på vår hemsida också.

Anf. 120 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Fru ordförande! Precis som utrikesministern sade har det tyvärr inte skett några förändringar i Burma. Det är bra att frågan återkommande tas upp. Precis som statsministern också påpekade har Gambaris arbete misslyckats. Frågan är hur det kommer att gå med Fassinos arbete.

Det finns fortfarande politiska fångar. Även om de släpps blir de oftast fängslade ganska snart igen. Aung San Suu Kyi sitter fortfarande i husarrest. Folkomröstningen om konstitutionen var ett hån mot både befolkningen och omvärlden. Frågan är om valet 2010 verkligen kommer att gå i en mer demokratisk riktning. Jag tycker inte att man ser de signalerna.

När jag tittar i slutsatserna reagerar jag över det som inte fanns med. De viktiga aktörerna Kina och Asean står inte nämnda. Asean nämns när det gäller den humanitära situationen, vilket naturligtvis är bra, men även om vi i EU och USA kan göra mycket är handlar situationen i Burma främst om huvudaktörerna Aseans och Kinas agerande. Därför tycker jag att det är märkligt att det inte finns med i slutsatserna. Finns det någon särskild anledning till det?

Samtidigt är det naturligtvis positivt med ASEM-mötet, där man tog upp situationen.

Sedan har jag en annan fråga. Från UD:s sida har man här i Sverige under nästan ett års tid jobbat för att få fram mer smarta sanktioner mot Burma och militärjuntan där. Frågan är hur det arbetet går. När nu ingenting händer finns det kanske en poäng i att hitta fler åtgärder, och just smarta sanktioner skulle kunna vara ett sätt att gå vidare.

Anf. 121 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Jag delar åsikten att det är bra att Asean har tagit upp den här frågan, och både Indien och Kina bör nämnas som viktiga länder i den här frågan.

Jag hade egentligen en fråga om vad Sverige gör, men med tanke på att det har varit tyst så länge i EU-kretsen – det var väl senast i april som frågan kom upp – och att aktiviteten plötsligt är väldigt låg, vilket är oroande, skulle jag vilja fråga: Vilka initiativ tänker utrikesministern ta, antingen genom uttalanden på EU-mötet eller genom andra initiativ från UD?

Anf. 122 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru ordförande! Svaret på den sista frågan är att jag inte kommer att uttala mig på EU-mötet av den enkla anledningen att vi har förhandlat fram den här texten, och den är bra. Det finns ingen anledning att prata i onödan – ja, det kanske det finns ibland, men inte just nu.

Jag håller inte helt med i beskrivningen att inget händer. Jag håller nästan med, men inte riktigt. ASEM-deklarationen innebär trots allt att det asiatiska trycket finns där.

>>> Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen <<<

Asean, Kina och Indien står inte uttryckligen nämnda. Det är alldeles riktigt, men om ni ser på vad Piero Fassino ska göra kan ni se att det står att han ska stödja "the UN efforts aiming at a closer co-operation with countries in the regions". "Countries in the regions" är ett annat sätt att säga Asean, ett annat sätt att säga Indien, ett annat sätt att säga Kina, så jag tycker att tanken finns med där. Vi får väl avvakta. Jag har inte sett någon rapport från honom på ett bra tag – vi återkommer säkert med en sådan.

Vad gäller sanktionsfrågan noterar jag att vi också har bett kommissionen att jobba med detta. **>>> Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen <<<**Jag har glömt siffrorna, men det handlade om under 1 procent av Burmas samlade utrikeshandel i den officiella statistiken. Gick man på all smuggling som pågår var andelen säkert mycket mindre än så.

Jag ser nu här – det är bra med medarbetare – att ett besök av FN:s generalsekreterare är planerat att äga rum i december i marginalen till EU–Asean-toppmötet i Thailand. Så vet vi det också.

Anf. 123 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns majoritet för regeringens ståndpunkt.

Vi går vidare till punkt 6, Förberedelse inför toppmötet mellan EU och Ryssland. Även den frågan har varit i EU-nämnden tidigare vid flera olika tillfällen, senast inför Europeiska rådets möte i oktober. Här föreligger dock inte underlag till skarpt beslut utan förväntas en diskussion. Underlag är utsänt.

Anf. 124 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Det är egentligen två saker som kommer upp i det här sammanhanget. Det ena kan vi säga är det mer rutinmässiga. Vi har ett toppmöte med Ryssland var sjätte månad, och inför det mötet tas det alltid fram ett dokument – jag vet inte om de är tillgängliga för nämnden – med out-standing issues. **>>> Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen <<<**Men

det antas aldrig slutsatser eller några konklusioner inför detta, utan det är en informell diskussion, som vi då har var sjätte månad.

Vi kan konstatera att vi har det så kallade PCA-avtalet från 1994-1995. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Dessutom är det ett samarbete inom ramen för de så kallade fyra områdena, där det viktigaste självfallet är det ekonomiska området. Det försvåras självfallet av att hela WTO-frågan befinner sig i ett mycket osäkert läge. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Energifrågorna befinner sig i en separat kategori givetvis, men där har vi energistadgan och dess transitprotokoll, som fortfarande är föremål för delade meningar.

Det är ett relativt väl fungerande samarbete på forskningssidan – det finns det anledning att notera. Men sedan finns det en lång rad olika små eller stora frågor. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<Det kommer väl att konstateras. Det är den ena delen – inga slutsatser i den delen.

Den andra delen är att man vid Europeiska rådets möte den 1 september fattade beslut om att be kommissionen och rådssekretariatet att göra en *audit*, som det så vackert hette, av relationerna med Ryssland. Den har redovisats, i relativt formalistiska papper som inte säger så förfärligt mycket som vi inte visste redan. Vi har nu en diskussion om vad detta ska leda till. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<Samtliga dessa tre ståndpunkter finns företrädda i den diskussion som nu pågår.

Vad handlar då detta i realiteten om? Jo, det handlar om vad vi ska göra med förhandlingarna om det nya PCA-avtalet. Toppmötet den 1 september sade att vi icke har några nya möten i den förhandlingen intill dess att man har dragit sig tillbaka. Det var inte bara Ryssland, utan bägge skulle dra sig tillbaka till positionerna som var i den georgiska konflikten innan fientligheterna utbröt den 7 augusti.

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<Ryssarna har visserligen dragit sig tillbaka från de så kallade skyddszoner som de etablerade, men därutöver har de erkänt dem här>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Vi måste konstatera att de icke har fullt ut levt upp till avtalet från den 12 augusti i det här konkreta fallet. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<Vi har inga grundläggande invändningar mot detta, men vi tycker att det är viktigt att vi inte framställer detta som att vi har bara *business as usual*, eller inte framställer detta som att vi anser att ryssarna fullt ut har levt upp till avtal som de inte har levt upp till.

Sedan är frågan hur detta ska komma till uttryck. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<Sverige företräder i sedvanlig ordning sanning och klarhet.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

Tack för det, särskilt det sista. Därmed har väl utrikesministern tydligt redogjort för alla *outstanding issues* och några till. På den raka frågan om det här papperet fanns hos oss, tror jag inte att det gör det. Men jag känner mig mycket väl informerad.

Anf. 126 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Det här dokumentet, Key outstanding issues, har inte delgetts till er? Jag tycker att vi kan göra det. Det är hemligt, men det är en bra genomgång av det samlade läget så jag tror att det är sådant som vi alla har nytta av att läsa.

Anf. 127 ORDFÖRANDEN:

Det tittar vi gärna på, med respekt för sekretesslagstiftning och annat, precis som vanligt.

Anf. 128 BJÖRN HAMILTON (m):

Jag har en fråga som rör det här, och det gäller den ryske presidentens uttalande häromdagen som jag hörde på tv. Ryssland vässar nu klorna även i vårt område. Han ansåg att man skulle placera ut robotar i Kaliningradområdet. Jag undrar hur det påverkar diskussionerna mellan EU och Ryssland. Det är naturligtvis en tillspetsning av situationen. Jag undrar om det har att göra med problematiken i Sydostasien eller om det är någonting som är helt isolerat här uppe.

Anf. 129 STAFFAN DANIELSSON (c):

Jag tänkte fråga om Georgien. Jag reste där nyligen och träffade den svenske chefen för observatörerna, som i förhållande till det ansvar de nu har är för många. De bevakar i Georgien, utanför Sydossetien. Det är oerhört viktigt att observatörer kommer in även i Sydossetien, och så har ännu inte skett.

Jag vill fråga utrikesministern om trycket från EU och möjligheten att få detta att ske, så att man kan stabilisera flyktingläger och återflyttning förhoppningsvis.

Anf. 130 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Vår ståndpunkt vad gäller den europeiska observatörsstyrkan är att den har ett mandat som omfattar Georgien i dess helhet, inklusive Sydossetien och Abchazien. Det kommer vi att fortsätta att hävda, och vi kommer att fortsätta att framföra det kravet i kontakter med de ryska myndigheterna.

Om Staffan Danielsson sedan vidgar frågan till om jag ska göra någon prognos för om detta kommer att inträffa eller inte, >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Innan konflikterna utbröt fanns det åtta militärobservatörer från OSSE i Sydossetien, och den ryske utrikesministern har vid X tillfällen sagt att de ska få komma tillbaka in. De har ännu icke släppts in. Jag tror att det finska ordförandeskapet nästan har gett upp ansträngningarna över huvud taget att ens fråga ryssarna, för det är så uppenbart att de säger en sak och sedan inte släpper in dem.

Då säger de att det är säkerhetsproblem, och de säger att det kräver en separat förhandling med de sydossetiska myndigheterna. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<Jag kan bara nämna två små informationer. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<Man har nu träffat avtal om att gränskontrollen, ansvaret för Sydossetiens gränser,

ska överlåtas på FSB, det vill säga på ryska säkerhetstjänsten. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

2008/09:9
7 november

Men vi kommer, som sagt, att fortsätta att insistera på detta. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Det finns anledning att notera det som Staffan Danielsson säger. Vi fick den där observatörsstyrkan på plats snabbt, och den fungerar bra, såvitt jag förstår. Det var väl alldeles utomordentligt.

Björn Hamilton ställde frågan angående vad Medvedev sade häromdagen. Jag har inte haft möjlighet att läsa texten, men det är värt att notera att han uppenbarligen inte alls talar om samarbetsavtalen med EU – det förekommer inte i texten. Det han lyfter fram är att man vill placera ut det så kallade Iskandersystemet i Kaliningrad. Det ska ses i ljuset av avtalet mellan Polen och USA om utplaceringen av robotförsvarssystemet längs den polska Östersjökusten och ska ses som ett militärt motdrag.

>>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<<

Vi tycker väl inte att det förändrar så mycket i den militära bilden över huvud taget. >>> **Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen** <<< Men politiskt är det värt att notera att ryssarna ägnar sig åt den här typen av robotskrammel i stället för en kanske mer konstruktiv politisk dialog, som skulle krävas kring de här frågorna.

Anf. 131 ORDFÖRANDEN:

Det här är, som sagt, ett mjukt beslut. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför fortsatta förhandlingar i denna fråga.

Allra sist står det i dagordningen att det i anslutning till rådets möte ska vara sammanträden med associeringsrådet EU–Tunisien och associeringsrådet EU–Jordanien, däremot inte med EU–OSSE, för det utgår, men med EU–Sadc och EU–Eccas.

Nu viftar medarbetarna: EU–OSSE utgår inte, utan de ska träffas i trojkaform.

Därmed är rådsagendan genomgången för utrikesministerns del, med ett undantag, nämligen godkännande av A-punktslistan. Eftersom vi har ett statsråd kvar att träffa ska vi ta det allra sist. Men om det är någon särskild fråga som någon av ledamöterna eller utrikesministern vill säga någonting om nu kan ni göra det. Burma och Somalia får väl anses omnämnda redan. Nej.

Jag har inte något ytterligare om inte utrikesministern har det.

Anf. 132 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Nej. Tack!

Anf. 133 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för i dag. Trevlig helg och lycka till på rådet! Vi ses snart igen.

4 § Allmänna frågor och yttre förbindelser (bistånd)

Statsrådet Gunilla Carlsson

Återrapport från ministerrådsmöte den 26 och 27 maj 2008

Återrapport från informellt ministermöte den 29 och 30 september 2008

Information och samråd inför ministerrådsmöte den 10 och 11 november 2008

Anf. 134 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Gunilla Carlsson och hennes medarbetare välkomna för att diskutera allmänna frågor och yttre förbindelser, och det gäller biståndsdelen. Den diskussionen börjar med återrapporter från de gångna rådsmötena – den 26 och 27 maj vad gäller biståndsdelen och den 29 och 30 september vad gäller det informella mötet. Underlag och rapporter från dessa möten är utsända. Om statsrådet vill tillägga något är hon välkommen att göra det.

Anf. 135 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Vid båda dessa tillfällen representerades jag av min statssekreterare Joakim Stymne. Det var inte planerat så för den 26 och 27 maj, men det blev så i och med att vi i stället accepterade att åka till Burma och vara med på en FN-konferens i Rangoon som också hade en viss EU-betydelse. Men framför allt diskuterades humanitära insatser inom ramen för FN. Det är skälet till att jag uteblev från ministerrådsmötet, och i stället representerades Sverige av en statssekreterare.

Anf. 136 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Jag tycker att det är glädjande att Gunilla Carlsson var på konferensen i Rangoon i stället för på detta möte. Men jag har ändå en fråga angående återrapporten från mötet den 26 och 27 maj.

När cyklonen Nargis drabbade Burma hände det fruktansvärda att regimen inte släppte in några hjälparbetare. Det tog väldigt lång tid innan människor fick komma in så att förnödenheter kom på plats. Såvitt jag har förstått är det fortfarande problem, och hjälpen når inte dem som behöver den.

Det står i återrapporten att det är viktigt att fortsätta att sätta press på regimen så att ord verkligen omsätts i konkret handling.

Min fråga är: Hur har man följt upp detta, så att hjälp och förnödenheter verkligen kommer till befolkningen? Jag litar nämligen inte på den grymmaste militärdiktaturen i världen just nu – den i Burma. Jag vill veta hur man följer upp detta.

Anf. 137 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Efter konferensen i maj har det varit viktigt att försöka få ett regionalt engagemang, inte minst inom ramen för Asean. Det kom en utvärderingsrapport i slutet av oktober eller möjligen i början av oktober där det gjordes en analys av hur det hade gått. Det var naturligtvis blandat. Vi har fått många rapporter från NGO:er där man tyvärr vittnar om fortsatta övergrepp, svårigheter när det gäller mänskliga rättigheter och humanitärt tillträde. Dock har man kunnat se att det som vi befarade skulle vara

det allra värsta scenariot – följsjukdomar, ytterligare svårigheter, ännu fler döda och människor som inte får assistans med skadade och sjuka – inte fullt ut har besannats.

Jag skulle vilja säga att den rapporten och de vittnesmål som vi fortfarande tar del av ger en blandad bild. För bara några veckor sedan träffade jag några i Sverige aktiva NGO:er som bryr sig mycket om Burma.

Denna oerhört disciplinerade militärregim har tydligen i vissa delar haft kapacitet att ändå åstadkomma något på marken. Det var just slutsatserna från Asean.

För egen del har jag träffat John Holmes som är UNOCHA:s chef. Han har varit väldigt aktiv. Han var också i Burma i samband med detta, har varit tillbaka där och planerar nog att resa tillbaka. Jag har haft personliga samtal med honom och även med FN-representanten Gambari som jag träffade i New York.

Vi har alltså på olika sätt följt upp detta och behåller ett aktivt engagemang.

Jag kan också för nämnden berätta, så att ni är uppdaterade, att vi genom vår Sidanärvaro försöker uppgradera den svenska synligheten och kontaktytorna för att kunna stödja en möjlig reformprocess men framför allt visa på vårt starka humanitära engagemang.

Anf. 138 CHRISTINA AXELSSON (s):

Jag skulle vilja ställa en fråga med anledning av återrapporten från mötet den 29 och 30 september. Den handlar om detta med livsmedelsfaciliteten. Ministern kan svara på den när vi kommer in på den dagordningspunkten. Men det har att göra med återrapporten. Det står att en medlemsstat menade att detta skulle ses som en vertikal fond. Men då sade kommissionen att det var en facilitet och ingen fond.

Jag skulle vara tacksam om ministern under dagordningspunkt 14 reder ut dessa begrepp lite grann, alltså detta med facilitet och fond.

Anf. 139 ORDFÖRANDEN:

Vi kan ta det när vi kommer dit. Det gör vi alldeles strax.

Vi tackar för informationen om återrapporterna och lägger detta till handlingarna.

Vi återvänder till informationen och samrådet inför ministerrådsmötet om allmänna frågor och yttre förbindelser.

Vi har kommit till punkt 14 om livsmedelstrygghet. Den frågan var i nämnden senast den 13 juni, då som en del av förberedelserna inför Europeiska rådet. Då fanns det en majoritet för regeringens ståndpunkt men med avvikande meningar från v och mp. Nu ska det vara diskussion och beslut.

Ulf Holm ryckte till. Jag ska därför precisera detta. De avvikande meningarna från v och mp inför Europeiska rådet avsåg de delar som v och mp motiverade där. Det är inte nödvändigtvis dessa. Det kommer jag faktiskt ihåg själv. Det kanske ska preciseras så att det framgår av protokollet.

Anf. 140 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Detta är både en diskussions- och en beslutspunkt där vi antar rådslutsatser om EU:s svar på livsmedelskrisen. Givet också tillkommande

kriser i världen kan vi se att livsmedelskrisen på inget sätt får försvinna från vår näthinna. Även om priserna relativt sett har sjunkit något är situationen fortfarande akut i många delar av den fattiga världen.

Det viktiga är, som vi tidigare har talat om i nämnden, att EU agerar mer samstämmigt. Men här kommer vi också att diskutera hur man snabbt kan mobilisera resurser inom EU:s budget för en livsmedelsfacilitet som då ska kunna bidra till att i det korta och lite medellånga perspektivet skapa mer intresse och engagemang för just jordbruks- och landsbygdsutveckling också, som är det långsiktiga svaret på denna kris. Jag tror att det har varit försummat i utvecklingssamarbete men också i EU:s samstämmighetspolitik, handels- och jordbrukspolitiken, där EU som så stor aktör skulle kunna göra mycket mer.

Jag tror att nämnden är väl bekant med innehållet i detta. Jag tänkte därför inte säga så mycket mer än att jag ska försöka svara på den fråga som redan är ställd.

Jag vill bara uppmärksamma nämnden på att det finns skillnader mellan Europaparlamentet och rådet i denna fråga. Europaparlamentet vill i större utsträckning betona de kortsiktiga insatserna i det som vi nu ska diskutera och vill också begränsa antalet länder som ska vara föremål för detta.

Sveriges och rådets position är att det inte ska vara länderspecifikt utan att det är en facilitet som ska finnas tillgänglig för att användas. Vi tror också, givet det som vi ibland kan notera, att det finns absorptionsproblem. Även om vi anslår en massa pengar snabbt för att göra någonting är det inte alltid som pengarna kan kanaliseras. Därför tror vi att det är viktigt att denna facilitet utsträcks något i tiden. Det är bland om detta som vi ska ha slutsatser.

Vad gäller frågan om vertikala fonder och facilitet är tanken att detta inte är något nytt organ utan ett sätt att samla ihop pengar. Det är en omfördelning i budgeten. 800 miljoner euro tas från andra poster i budgeten. Det är inte nya pengar, men de ska mer specifikt nu gå till att mobilisera resurser i form av tänkande och pengar inom EU för livsmedels- och jordbruksutveckling. Sedan är det ytterligare 1 miljard som är inom ramen för EU:s totala budget som nu omlokaliseras för denna livsmedelsfacilitet.

Med en vertikal fond skapas en egen utbetalningsmekanism. Man blir en egen ny aktör. Faciliteten handlar mer om att mobilisera resurser som sedan kanaliseras till till exempel FAO, World Food Programme och olika aktörer som jobbar just inom ramen för det som vi har kommit överens om. Det är också ett sätt att tillmötesgå en snabbhet i hanteringen och inte bygga upp nya aktörer som ska förmedla pengar. Det handlar också om en effektivitet från EU:s sida.

Jag tycker inte att det behövs någon ny fond eller något nytt organ för detta. Vi har en mängd olika upparbetade kanaler sedan årtionden tillbaka. Snarare är det så att de i vissa delar kanske har fått ligga lite grann i dvala. Men nu måste också de mobiliseras på ett annat sätt än tidigare.

Det är svaret på frågan om skillnaden mellan fond och facilitet.

Jag tror att detta är riktigt bra. Vi kan också notera att detta kanske är något som egentligen inte borde vara en *emergency situation*. Hade man skött utvecklingspolitiken på ett annat sätt och formulerat sig kring jordbruks- och livsmedelsproduktion på ett annat sätt än vad man tidigare har

gjort hade vi kanske inte fått en så omfattande livsmedelskris i utvecklingsländerna.

Men nu blir detta svaret. Sverige står bakom rådsslutsatserna, och de är, såvitt jag har förstått, färdigförhandlade.

Anf. 141 ORDFÖRANDEN:

De finns också utdelade hos ledamöterna.

Anf. 142 CHRISTINA AXELSSON (s):

Jag tackar ministern för svaret. Detta är lite svårt att förstå när man bara läser handlingarna.

Punkten heter livsmedelssäkerhet. Det är viktigt att man inom ramen för de pengar som samlas ihop i denna facilitet också fokuserar på livsmedelssäkerhet. Jag är nämligen rädd för att det i spåren av denna livsmedelskris kan uppstå en hel del fusk. Vi har sett det, exempelvis när man blandar in saker och ting i modersmjölksersättning i Kina. Jag tror att det förekommer annat fusk också med livsmedel. Därför är det viktigt att man låter myndigheterna fokusera på att det faktiskt är livsmedel som tillverkas och också säljs länderna emellan och att de är säkra för människor så att de inte blir sjuka. Människor får inte luras.

Jag tänkte också ställa en fråga med anledning av dessa pengar. Såvitt jag förstod är det 1 miljard plus 800 miljoner euro. Det är väldigt mycket pengar. Är det pengar som bara ligger och skvalpar i EU och som man kan samla ihop? Vad är det som man tar bort?

Anf. 143 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Jag ska försöka svara på båda dessa frågor, eller snarare poängtera något.

När vi använder begreppet livsmedelssäkerhet i Sverige handlar det väldigt mycket om följande: Kan vi lita på våra livsmedel? I den internationella diskussionen har det nu snarare handlat om att ha en säker tillgång till livsmedel. Jag tror inte att detta behöver stå i motsatsställning till varandra. Jag kan bara hålla med om att detta är någonting där vi kan visa på EU:s egen konsumentpolitik och på olika sätt visa på trygga och säkra livsmedel. Naturligtvis ska det också vara en möjlighet för utvecklingsländerna.

Där handlar det åter om vad FAO och Ifad gör. Det finns en mängd aktörer som har som sitt mandat att titta på att livsmedlen ska kunna vara tjänliga. Men just nu har det framför allt varit ett tillgänglighetsproblem. Jag menar att tjänlighet och tillgänglighet bör kunna samordnas.

Hur har man fått tag i dessa pengar? Man har tagit dem från kategori 2. Från 1 miljard gör man omfördelningar inom rubrik 4. Det är en rubrik som betyder EU som global aktör. Där finns det tydligen pengar kvar. Jag ska inte säga att det är för oförutsedda utgifter. Men där finns det pengar allmänt till förfogande, och kommissionen har gått med på att man gör denna omfördelning.

Flexibilitetsinstrumentet är ännu mer tydligt pengar som inte är inom ramen för en kategori. Det finns alltså ytterligare tillkommande flexibilitetsinstrument som medlemsstaterna har tillåtit kommissionen och EU:s budget att ha. Där har man då tagit från flexibilitetsinstrumentet, som lika gärna kanske skulle kunna användas för – och nu tänker jag högt – reg-

2008/09:9

7 november

ionalpolitik i EU. Därmed kan vi säga att 1 miljard egentligen är gamla pengar inom utvecklingsområdet. Men det blir mycket tydligare nu mot livsmedelssäkerhet.

Men de tillkommande 800 miljonerna har då gått från att vara allmänna EU-pengar till att mycket tydligt gå mot utvecklingspolitiken, med inriktning på livsmedelskrisen. Här har vi då med omprioriteringar lyckats att möta detta.

Jag hoppas att detta är ett svar på frågan. Annars ber jag att få återkomma.

Jag ska också säga att frågan ju slutligen avgörs av finansministrarna i denna omfördelning. När det gäller det vi gör nu är det som i Sverige. Utvecklingsministrarna understryker och antar rådsslutsatser när det gäller de upparbetade förslagen. Men det är Ekofin som slutligen fattar, för samtliga medlemsstater, det avgörande beslutet om den här typen av omdisponeringar.

Anf. 144 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att vi har en majoritet för regeringens ståndpunkt i detta ärende.

Vi går vidare till punkt 15, diskussion och beslut om förberedelser för konferensen om utvecklingsfinansiering i det annars välbekanta Doha. Här finns det underlag utsänt.

Anf. 145 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Det här är en diskussions- och beslutspunkt, och alla rådsslutsatser är ännu inte färdigförhandlade, utan det kommer att lyftas upp till rådet. Men vi ska ändå diskutera detta, för det är ett stort och viktigt möte som äger rum i början av december i Doha för att återbekräfta Monterreybesluten, som bland annat handlar om ett globalt partnerskap för utveckling och om åtaganden när det gäller volymer för att kunna säkerställa resurser för utvecklingspolitik.

Det kommer ju i ett läge där Sverige, som vi vet, är ett av de få länder som lever upp till gjorda åtaganden – och vi gör det med marginal. Men det är också ett läge där världen har drabbats av finansiell oro och där det finns en risk att länder ytterligare sackar efter när det gäller att kunna leverera det man har sagt att man ska göra.

Därför är det väldigt viktigt att få ett positivt resultat i Doha. Inte minst bör EU uppträda enat när det gäller att säga att vi ska säkerställa att det blir möjligt att få de här flödena. Men det är naturligtvis svårt nu att få direkta slutsatser om deadlines.

Sverige driver tillsammans med bland annat Storbritannien att vi vid det här ministermötet ska uttala deadlines till 2010 om hur EU och de olika medlemsstaterna ska uppnå detta.

Sedan tidigare har vi bara en allmän överenskommelse. Vi har sagt att EU till år 2010, som är lite halvlek i prövningen fram till 2015 då det här ska vara klart, i genomsnitt självt ska nå upp till 0,56 procent av sin brutonationalinkomst.

Detta kommer man antagligen att lyckas med om Sverige, Danmark, Holland fortsätter att vara de väldigt generösa givarna som ligger över detta – för vi drar upp genomsnittet rätt markant. Men nu vill vi som stora givare också att de andra länderna ska fullfölja sina åtaganden; det

är ju inte bara Sverige som ska stå för notan. Men där möter vi nu betydande motstånd när det gäller att få enskilda medlemsstater att till 2010 ge oss en prognos men också att lova att de till 2010 ska vara uppe på vissa nivåer.

Det här är då en utestående fråga där vi fortfarande förhandlar.

Det finns också andra innehållsfrågor som man kommer att diskutera i samband med Doha. Som alltid i sådana här stora arrangemang är det en massa *side events*. Sverige kommer tillsammans med en del andra att ha ett *side event* om klimatutmaningarna, som ju också är en stor del av innehållsdiskussionen.

Andra frågor som jag vill uppmärksamma nämnden på är diskussionen om *policy space* eller ägandeskap. Vi diskuterade ju väldigt mycket om Acra, om ni kommer ihåg det. Jag har återrapporterat bland annat till utrikesutskottet om god givarsamordning. Men inom ramen för Dohaförhandlingarna, som är ett FN-organ, kommer naturligtvis också G 77-gruppen att trycka väldigt mycket på detta med gott givarskap som också visar på ägarskap och ansvarstagande för utvecklingsländerna.

Här finns det också i medlemskretsen lite olika synsätt när det gäller hur man hanterar detta, eftersom många givare vill ha ett tydligt eget ägarskap och ansvarstagande mot sina skattebetalare.

Sveriges uppfattning är dock att vi bara får en fungerande och uthållig fattigdomsbekämpning om länderna själva visar ett tydligt ledarskap och ägarskap. Här har vi då inte varit drivande, men vi har liksom understött G 77:s tankegångar kring att detta också ska kunna få ett uttryck i Doha. Vi får se hur slutsatserna blir i denna del.

Anf. 146 ORDFÖRANDEN:

Utkast till slutsatser på både franska och engelska finns utdelade i mappen till ledamöterna, så dem har ni sett.

Anf. 147 HANS LINDE (v):

Fru ordförande! Tack, biståndsministern, för föredragningen! Först får jag säga att jag tycker att det är väldigt bra att den svenska regeringen ligger på när det gäller att man ska ha en tidtabell till 2010. Jag hoppas att man har framgång, att man i de diskussionerna ligger i. Jag förstår att det kan vara svårt.

Det skulle dock vara intressant att höra en sak. Biståndsministern sade att det finns ett motstånd från andra länder utan att nämna vilka länder. Vilka länder är det som nu hårdast stretar emot när det gäller att man ska ha en ambitionshöjning på det här området?

När jag tittar på de rådsslutsatser som ligger här ser jag att det finns en rad reservationer knutna till det här. I flera fall har Sverige tillsammans med andra så kallade *like-minded countries* lagt in synpunkter. Det tycker jag är bra, i de fall man har gjort det.

Jag ser däremot att det i den paragraf som heter 53, som handlar just om klimatförändringar och stöd till klimatanpassning i syd, finns en reservation från Nederländerna som Sverige inte har valt att stödja.

Det Nederländerna har krävt är att stöd till klimatanpassning i syd ska ske utöver redan utlovade biståndsnivåer. Jag tycker att det skulle vara något oerhört positivt om Nederländerna skulle kunna få igenom den

skrivningen. För det är viktigt att vi nu inte låter klimatsatserna konkurrera med till exempel kampen för att nå millenniemålen.

Här skulle jag egentligen vilja veta varför Sverige har valt att inte stödja Nederländerna.

Anf. 148 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Tack så mycket för den frågan! Vad gäller vilka länder som stretar emot eller som kanske har reella svårigheter att inte bara lova något utan också att uppfylla det som man då förväntar sig att de ska lova kan jag säga att det är de nya medlemsstaterna som inte vill ha de här bindande skrivningarna om att leverera biståndsvolymer som de, enligt mitt sätt att se det, är förpliktade att göra.

De ska ändå levereras, men de vill hålla EU borta från detta. Det är det korta svaret. Sedan är det väl med olika intensitet. Men jag kan säga att vi även har problem inom ramen för trojkan. Tjeckerna är inte samarbetsvilliga i denna del.

Sedan gällde det additionalitet och hur vi ska hantera klimatutmaningarna. Bland annat har jag på regeringens uppdrag en resurs i form av en kommission som tittar just på klimatförändringar och utveckling, vad det får för konsekvenser. En hel del av det arbetet har visat att mycket av kapacitetsuppbyggnaden och förmågan för de fattigaste länderna att anpassa sig till klimatförändringar faktiskt handlar om bristande utveckling.

Om vi hade varit duktigare på att bistå länderna och om länderna själva hade haft en mer fungerande kapacitet hade vi inte så hårt sett konsekvenserna av klimatförändringarna i utvecklingsländerna.

Om jag får hårdra lite grann kan jag säga att det är lite lättare för Vänersborgs kommun, med hjälp av Sverige och Västra Götalandsregionen, att fundera på vattennivåerna i Vänern än vad det är för utsatta länder som till exempel Bangladesh, Kambodja och Mali, som jag precis kom ifrån, eftersom de har fattiga människor som redan är utsatta, och det är extrema förändringar som nu sker rätt så snabbt.

Man har då fattigdomsproblem. Väldigt mycket av klimatförändringarna handlar därmed, vill jag ha sagt, om sedvanlig utvecklingspolitik.

Vi behöver fler malarianät. Vi behöver mer utbildning. Vi behöver mer fungerande både regional och nationell beslutskapacitet för att kunna hantera förändringar i samhället som sådant. Därför handlar en stor del av anpassningsproblematiken också om sedvanlig utvecklingspolitik.

Dock är det specifika saker som vi nu måste se till att kunna finansiera. Till exempel är de olika länderna, inte minst låginkomstländerna, nu förpliktade, under konventionen, att ta fram National Adaptation Plans. De är många gånger under utarbetande i utvecklingsländerna, men väldigt få av dem finansieras av några givare.

Då är frågan: Ska vi nu i Sverige stå upp väldigt hårt för additionalitet? Vi är nu i ett läge där vi börjar formulera hur vi ser på hur vi ska kunna klara flödena till anpassning.

Kring utsläppsbegränsningar ser jag en möjlighet. Här kan man hitta väldigt mycket affärsmöjligheter, väldigt mycket tekniköverföring, väldigt mycket kunnande. Det är möjligheter att på ett helt annat sätt än på anpassningsagendan titta på privat sektor för att finansiera de behov som

finns, för att göra utsläppsbegränsningar. Där kan man också lättare jobba med styrmedel, regleringar.

När det däremot gäller hela anpassningsproblematiken tror jag att man bara får inse att en hel del av befintliga ODA-resurser i ökande grad bör möta klimatutmaningen, men vi måste också hitta ny finansiering.

Jag utesluter inte att vi i vissa delar kan se detta inom försäkringar och på marknaden. Men det handlar också om att utvecklade länder behöver hitta additionella resurser, kanske inte nödvändigtvis utöver ODA.

Våra beräkningar just nu tyder på att om alla hade uppfyllt vad de lovat i Monterrey och vi hade haft mer ODA-medel hade klimatanpassningsåtgärder och att finansiera dem inte varit något akut problem. Det är där lite grann som jag tycker att problemet är. Min hållning har väldigt mycket varit att vi inte får släppa de löften som redan är utställda och att först och främst få leverans på dem. Det är därför som vi inte har ställt oss bakom Nederländerna.

Jag ska också säga någonting till nämnden utifrån en svensk kontext. Sverige ligger över 0,7. Vi har redan en viss additionalitet här. Som nämndens ledamöter vet valde regeringen i samband med den ökning som går till biståndsbudgeten i kommande års budget att lägga merparten av de pengarna just till anpassningsåtgärder.

Man kan då säga att det är adderande pengar, för det är över 0,7. Samtidigt är det inom ramen för vårt eget enprocentsmål. Men jag tycker alltså att det, när man pratar om additionalitet, är lite skillnad för ett land som Sverige jämfört med ett annat medlemsland i EU som kanske bara är uppe på 0,4 eller någonting sådant. Där måste det till mer flöden.

Jag vill inte binda upp Sverige för detta, det vill säga att vi kanske skulle gå upp ytterligare och att andra då skulle kunna få smita undan. Det är därför som vi inte är med och driver den här frågan. Däremot får vi naturligtvis återkomma till nämnden och utskotten på något sätt. Klimatförhandlingarna, som nu pågår, bör ju också ha sin förankring i riksdagen. Då vet ni att det är viktiga möten i Poznań och så småningom också i Köpenhamn.

Det är också i samband med dem som Sveriges exakta positioner tas fram. Därmed har vi de här övergripande rådsslutsatserna inför Doha, som binder medlemsstaterna i de förberedelsemöten som sedan sker i FN, för det här är ju faktiskt FN-beslut som man ska ta. Men vi vill ha EU som en samlad aktör.

Jag ber om ursäkt, fru ordförande, för att det blev ett långt svar, men det här är en fråga som vi ägnar mycken tid och energi åt.

Anf. 149 HANS LINDE (v):

Fru ordförande! Tack, biståndsministern, för ett utförligt svar! Jag tyckte att det var viktigt.

Jag håller fullständigt med om att utveckling och klimatfrågorna hänger ihop, men de är samtidigt inte frågor som är helt överlappande.

Jag tror att biståndsministern såväl som jag vet att det hela tiden går trender inom biståndet. Vissa områden är det mer populärt att satsa på, och så fokuserar man bort från andra områden.

Jag ser en risk nu när man sätter sådant stort fokus på klimatfrågorna. Jag ser en risk att man väljer att fokusera tydligare på det på bekostnad av andra områden, att det kommer att vara nedskärningar när det gäller

2008/09:9
7 november

hiv/aids, när det gäller flickors och kvinnors rättigheter och när det gäller jordbruksutveckling, som vi har pratat om tidigare.

Det som jag är orolig för när jag ser den text som finns här i rådsslutsatserna är att just de länder som redan har väldigt låga nivåer på biståndet kommer att använda det här som förevändning för att till exempel bekosta sina egna åtaganden från Kyoto- och Baliprocesserna inom ramen för flexibla mekanismer med biståndsmedel.

Jag tror att det skulle vara oerhört olyckligt om vi har länder i Europa som börjar bekosta sina egna åtaganden med biståndsmedel. Där tror jag att man behöver vara oerhört tydlig.

Jag vidhåller att jag i stora delar tycker att regeringens ståndpunkt är väldigt bra. Jag önskar er lycka till i diskussionerna när det gäller tidtabell. Men just i den här punkten måste jag säga att jag inte delar regeringens ståndpunkt. Det har vi också deklarerat på andra områden, bland annat i vår egen budgetmotion. Därför skulle jag vilja anmäla avvikande mening just i den här punkten.

Anf. 150 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Jag har stor respekt för denna varning för det här med trender inom utvecklingspolitiken. Det är därför jag är så glad att vi i Sverige jobbar mer en samstämmig politik för global utveckling. Vi ser att även om klimatutmaningarna nu är enorma för utvecklingsländerna har vi fortfarande att hantera konflikthot. Vi har fortfarande att hantera att färre flickor än pojkar går i skolan. Vi har fortfarande alldeles för många människor i världen som inte kan få dricka ett halvt glas rent vatten om dagen. Det här är kvarvarande fördröjningar som man inte i tid har åtgärdat, vilket jag menar att man skulle ha kunnat göra med rätt typ av politik.

Jag skulle vilja lägga till en sak, fru ordförande. I alla de här förhandlingarna handlar det om trovärdighet också. Det finns i dag ett tilltagande gap eller en misstro mot att utvecklade länder inte lever upp till sina åtaganden – nu tillkommer också klimatutmaningen – utan kanske vill göra egna, nationella insatser. Jag vill alltså varna för trender inom utvecklingspolitiken, men det Hans Linde också fokuserar på är att många naturligtvis är djupt besvikna på att vi inte har levt upp till åtagandena från Monterrey och att trenden går i fel riktning, men också detta att man inte är överens om agendan. Många utvecklingsländer ser att de inte maktar med klimatutmaningen därför att fattigdomen är så stor. Där har Sverige en väldigt viktig roll, tror jag, i att säga att fattigdomsbekämpningen måste gå hand i hand med klimatanpassningsproblematiken.

Vi måste också förstå att trovärdigheten, inte minst mot EU som global aktör, måste höjas. Vi måste förstå att vi har försummat en del saker men också att EU är en fantastisk aktör. Om vi använde alla politikinstrumenten på ett mer samlat sätt skulle vi kunna återta en del av de mötsättningar som jag nu tycker mig ana, inte minst inom FN-systemet.

Anf. 151 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag sammanfattningsvis att vi har majoritet för regeringens ståndpunkt i detta ärende men med tidigare motiverad avvikande mening från v.

Vi går till punkt 16, Regional integration och ekonomiska partnerskapsavtal. De är ju välbekanta för nämnden, som senast behandlade

sådant den 23 maj, då det fanns majoritet för regeringens ståndpunkt. Här föreligger det diskussion och beslut. Utkast till slutsatser om kommissionens meddelande finns utdelat på franska och nu även på engelska.

2008/09:9
7 november

Anf. 152 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru ordförande! Här är det färdigförhandlat och klart, men det blir en diskussionspunkt och slutsatser.

Sverige välkomnar rådsslutsatserna om regional integration och ekonomiska partnerskapsavtal. EU kan med sina politiska instrument inom såväl handel som utvecklingssamarbete och inte minst med sin historiska bakgrund spela en viktig stödjande roll i de ansträngningar som görs mot ökad regional integration. Det är dock centralt att processerna ägs av regionerna själva.

EPA syftar ju till att komplettera de globala förhandlingar som sker inom WTO, men man kan här gå längre när det gäller att montera ned olika typer av handelshinder, underlätta investeringar samt främja konkurrens och transparens i offentlig upphandling. EPA-avtal kan också bidra till ökad integration inom regionerna.

Jag vill också fästa nämndens uppmärksamhet på att ett första fullödig EPA har undertecknats med Karibien i oktober 2008, och nu är siktet inställt på att fullödig, utvecklingsfrämjande och WTO-förenliga EPA-avtal ska träffas med övriga regioner.

I övriga regioner har vi alltså inte kunnat sluta fullständiga EPA-avtal, utan i stället har de så kallade interimavtalen kommit. Utmaningen är nu att vi ska få fullödig EPA-avtal. Rådsslutsatserna syftar där till att underlätta denna process.

Vår uppfattning är – det framgår också av rådsslutsatserna på ett bra sätt, tycker jag – att för att kunna nå utvecklingsfrämjande och WTO-förenliga EPA-avtal måste det vara mer av dialog, lyhördhet och flexibilitet. Sverige har arbetat oerhört aktivt för att kunna få det att genomsyra de slutsatser som nu finns.

Jag vill också passa på och säga något om det handelsrelaterade biståndet. Det är centralt för att utvecklingsländerna ska kunna tillgodogöra sig utvecklingspotentialen inom EPA-avtal. Därför är det centralt att EU även i dessa delar lever upp till sina åtaganden vad gäller bland annat Aid for Trade.

Anf. 153 BJÖRN HAMILTON (m):

Jag har en kanske övergripande reflexion snarare än en fråga, men jag vill gärna ha statsrådets kommentar.

Vi har ju fått en ny situation i USA med en president som härstammar från Afrika och naturligtvis har ett helt annat intresse än vad tidigare administrationer har haft för den delen av världen. Det kommer väl förmodligen också att förändra USA:s inställning i Afrikafrågor eller över huvud taget i det som rör den fattigare delen av världen.

Jag undrar vad statsrådet tror: Kommer det här att påverka EU:s ansträngningar i Afrika och om de här avtalen? Kommer man att få stöd? Kommer det att förändra situationen eller maktbalansen för EU och för de viktiga insatser som man gör genom de här avtalen?

Anf. 154 HANS LINDE (v):

Fru ordförande! Jag ska inte vara lika långgrandig i den här frågan. Vänsterpartiets kritik av EPA-avtalen är känd, och därmed vill jag anmäla avvikande mening i denna punkt.

Jag har bara en kort fråga, och den gäller om alla A- och S-länderna bland AVS-länderna, så att säga, nu har kunnat teckna interimsavtal eller om det fortfarande finns länder som saknar interimsavtal. Jag vet att bland annat Nigeria och ytterligare några afrikanska stater saknade det tidigare i våras och därigenom fick en tullhöjning gentemot EU vid förra årsskiftet.

Anf. 155 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru ordförande! Björn Hamiltons fråga ger mig en anledning att kanske sväva ut något bortom rådsslutsatser, men jag skulle ändå vilja få ta tillfället i akt, eftersom jag inte så ofta har förmånen att träffa nämnden, att diskutera vad jag nu tror blir utmaningar men också möjligheter med en helt ny administration. Det är ju inte bara en ny president som har valts och ska installeras utan också en ny kongress.

Jag tror att man ska förstå att det, på samma sätt som vi har ett starkt och trovärdigt svenskt parlament, finns en väldigt självständig kongress i USA. Delar av den har kanske inte direkt särintressen, men det finns ändå en risk att det inte är bara frihandelsvänner där, så som vi är vana att ha det i den svenska riksdagen. Vår ekonomiska historia har ju i hög grad grundat sig på att vi har haft en öppen ekonomi som också har dragit nytta av global frihandel väldigt tidigt. Där finns det kanske en risk för den nya presidenten. När han nu vill axla ett ansvar för USA kan man väl utgå från att han i denna del i viss mån kommer att ha ungefär samma inställning som tidigare men kanske svårare att få med kongressen.

Det finns ju en enorm förväntan på president Obama, när han nu tillträder, och det jag hoppas att man kommer att få se mycket av är framför allt hans vilja och förmåga att *reach out*, att beröra människor men också prata väldigt mycket om samarbete – samarbete i USA men också samarbete i världen. Förväntningarna är stora, men utmaningarna är minst lika omfattande.

Vad gäller Afrika ska man notera att nuvarande kongress och president har bidragit till en enorm uppryckning av inte minst biståndsnivåerna i Afrika. Med en mängd olika instrument – inte alltid inom ramen för god givarsamordning – har Förenta staterna ändå gjort betydande investeringar och insatser i utvecklingsfrämjande riktning i stora delar av Afrika under president Bush.

De utmaningar som möter Obama på den internationella agendan, det vill säga klimat och fattigdomsbekämpning samt finanskris, gör att man på ett sätt som vi kanske inte har sett tidigare eller inte kan ana betydelsen av måste samarbeta mycket med Kina. Jag tror därmed också att Afrika blir en strategisk utmaning för USA:s Kinarelationer, där jag hoppas att ordet samarbete kommer att stå i centrum, för Kina har också stora intressen i Afrika. USA och Europa bör ha det också, men vi ska inte ha det för våra egna intressen utan för en afrikansk utveckling. Jag hoppas att man kan mötas på denna kontinent som är så hårt plågad av tidigare försumlig internationell politik och att Obama här ska kunna spela en energigivande roll.

Jag hoppas att den har en frihandelsvänlig grundton, för vi vet att fattigdomsbekämpning bara kan nås genom en uthållig tillväxt som är både ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar. Ett av verktygen är då frihandel, och jag hoppas att vi ska kunna samarbeta både som EU och som Sverige med den nya administrationen när det gäller klimatutmaningarna men också inom utvecklingspolitiken.

Vad gäller Hans Lindes fråga om det är några länder kvar är det i Afrika Nigeria, Kongo-Brazzaville och Gabon som fortfarande står utan EPA. Jag ska inte spekulera, men olja är ju den största exportprodukten, och det är en tullfri vara, så det har väl också varit så att Nigeria med flera visserligen råkade ut för tullhöjningar, men man har inte heller velat sluta avtal av egna intressen, så att säga. Det har väl varit något som har varit rätt så tydligt.

Anf. 156 Ämnesrådet CARIN LINDUNGER:

Det är som statsrådet sade. De mer utvecklade länder som valde att inte ansluta sig till de här interimsavtalen står fortfarande utanför. Det är främst i Afrika och de länder som nämndes som har handel med EU.

Sedan finns det också några länder i Stilla havs-regionen som har valt att stå utanför interimsavtalen, men där har man nästan ingen varuhandel med EU, utan deras varuhandel går mest mot Australien och Nya Zeeland.

Situationen är alltså likadan, men det pågår förhandlingar mot de fullödiga avtalen. Nigeria finns med i de diskussionerna bland annat.

Anf. 157 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Vi vill anmäla avvikande mening i den del av biståndsministerns anförande som handlade om EPA-avtalen, inte när det gäller amerikanska presidenter. Där kan jag hålla med om resonemanget.

Vi gillar inte de här avtalen, för oftast har erfarenheten varit att det är en tillgång att vara EU medan de länder som skriver på tvingas till saker och inte får frihandel med EU på samma villkor.

Anf. 158 ORDFÖRANDEN:

Då är även det noterat och väl motiverat så att det framgår av protokollet.

Då finner jag stöd för regeringens ståndpunkt med avvikande mening från v och mp i de motiverade delarna.

Det var den sista biståndsministerfrågan. Nu får dock statsrådet Carlsson det tvivelaktiga nöjet att vara sist kvarvarande statsråd när det gäller super-Gaerc, vilket innebär att godkännandet av A-punktslistan hamnar här. Den är tidigare omnämnd, och ledamöterna har fått chansen att ställa frågor till andra statsråd. A-punkterna om Somalia och Vitryssland är tidigare omnämnda och diskuterade. Men on någon annan vill ta upp något med anledning av A-punktslistan ska ni för ordningens skull få möjlighet att göra det här. Det ska även statsrådet få.

Jag finner att vi har majoritet för regeringens ståndpunkter i frågorna.

Då är vi klara med rådsagendan för nämnda rådsmöte, och jag ska som vanligt fråga om det är något särskilt som statsrådet vill säga innan vi skiljs åt.

Anf. 159 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru ordförande! Jag ska informera nämnden om de informella diskussioner som ska äga rum under middagen på måndag kväll, då bland annat EU-kommissionären deltar för att ge en lägesuppdatering efter sin resa i Demokratiska republiken Kongo. Som ledamöterna vet råder det en fruktansvärd humanitär situation, som nu också riskerar att förvärras om vi inte kan få en politisk diplomatisk lösning. Det pågår febril aktivitet. EU-kommissionen har också redan anslagit 4 miljoner euro till omedelbar humanitär assistans i Demokratiska republiken Kongo med anledning av krisen i östra delen av landet.

Även Sverige står berett och förbereder att göra substantiella ytterligare insatser för Kongo. Redan i dag är Demokratiska republiken Kongo, utifrån det svenska engagemanget, det avsevärt största landet som mottagare av våra humanitära insatser. Också i EU-kretsen är vi en av de största givarna. Jag avser därför att ta till orda under denna informella diskussion.

Ordförandeskapet har även planerat och tagit upp en diskussion om Afghanistan. Nämnden har diskuterat detta ingående i dag, vad jag har förstått, med bland annat utrikesministern. Men även biståndsministrarna kommer att informellt diskutera Afghanistan, inte minst inför behovet av ökad givarsamordning, och de problem som finns i Afghanistan vad gäller god samhällsstyrning och korruption. Vi ska också titta på detta med ökad civil närvaro och ökad civilmilitär samverkan.

Anf. 160 ORDFÖRANDEN:

Då är vi klara med biståndsministern för i dag. Vi tackar så mycket, önskar trevlig helg och lycka till på rådet.

Medan statsrådet med medarbetare lämnar lokalen vill jag påminna nämndens ledamöter om att behålla alla våra hemlisar, förslagsvis i den blå mappen.

Jag kan också nämna att vi har fått mycket informella sms-kontakter från toppmötet i Bryssel om att det har kommit ytterligare ett franskt icke-papper som inte heller det är särskilt intressant ur svensk synpunkt. Det finns just nu på franska och kommer så småningom på engelska. Men det föranleder enligt våra kontakter ingen som helst ändring av den svenska ståndpunkten som blev samråd och klar tidigare i morse.

Innehållsförteckning

2008/09:9
7 november

1 § Extra möte i Europeiska rådet	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	1
Anf. 3 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	3
Anf. 4 HANS LINDE (v)	3
Anf. 5 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp)	3
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	4
Anf. 8 MONICA GREEN (s)	6
Anf. 9 ULF HOLM (mp).....	6
Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	6
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 12 HANS LINDE (v)	8
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	8
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	8
2 § Allmänna frågor och yttre förbindelser.....	9
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 17 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	9
Anf. 18 ULF HOLM (mp).....	10
Anf. 19 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	10
Anf. 20 CHRISTINA AXELSSON (s).....	10
Anf. 21 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	11
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 23 CHRISTINA AXELSSON (s).....	12
Anf. 24 ULF HOLM (mp).....	12
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 26 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	12
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	13
3 § Allmänna frågor och yttre förbindelser (yttre förbindelser och försvar).....	14
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 29 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL.....	14
Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 31 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL.....	15
Anf. 32 ULF HOLM (mp).....	15
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 34 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	15
Anf. 35 HANS LINDE (v)	15
Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 37 HANS LINDE (v)	16
Anf. 38 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL.....	16
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 40 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	16
Anf. 41 Statssekreterare HÅKAN JEVRELL.....	16
Anf. 42 ULF HOLM (mp).....	17
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 44 Utrikesminister CARL BILDT (m)	17

Anf. 45	SUSANNE EBERSTEIN (s).....	18
Anf. 46	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	18
Anf. 47	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 48	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	18
Anf. 49	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 50	SUSANNE EBERSTEIN (s).....	19
Anf. 51	HANS LINDE (v).....	19
Anf. 52	ULF HOLM (mp).....	20
Anf. 53	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	20
Anf. 54	HANS LINDE (v).....	21
Anf. 55	ULF HOLM (mp).....	21
Anf. 56	SUSANNE EBERSTEIN (s).....	21
Anf. 57	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	21
Anf. 58	STAFFAN DANIELSSON (c)	22
Anf. 59	ORDFÖRANDEN	22
Anf. 60	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL	23
Anf. 61	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 62	SUSANNE EBERSTEIN (s).....	23
Anf. 63	ULF HOLM (mp).....	23
Anf. 64	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 65	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL	24
Anf. 66	HANS LINDE (v).....	24
Anf. 67	ELSE-MARIE LINDGREN (kd).....	24
Anf. 68	SUSANNE EBERSTEIN (s).....	24
Anf. 69	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL (-)	25
Anf. 70	ULF HOLM (mp).....	25
Anf. 71	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 72	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL	25
Anf. 73	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 74	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL	26
Anf. 75	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 76	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL	27
Anf. 77	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 78	HANS LINDE (v).....	28
Anf. 79	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL	28
Anf. 80	STAFFAN DANIELSSON (c)	28
Anf. 81	HANS LINDE (v).....	28
Anf. 82	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	29
Anf. 83	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL	29
Anf. 84	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 85	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL	29
Anf. 86	ORDFÖRANDEN	30
Anf. 87	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL	31
Anf. 88	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 89	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL	31
Anf. 90	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 91	Statssekreterare HÅKAN JEVRELL	32
Anf. 92	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 93	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	33
Anf. 94	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 95	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	33

Anf. 96	ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 97	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	35
Anf. 98	ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 99	CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp)	36
Anf. 100	ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 101	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	36
Anf. 102	ORDFÖRANDEN.....	37
Anf. 103	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	38
Anf. 104	CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp)	39
Anf. 105	STAFFAN DANIELSSON (c).....	39
Anf. 106	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	40
Anf. 107	ORDFÖRANDEN.....	40
Anf. 108	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	40
Anf. 109	HANS LINDE (v)	41
Anf. 110	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	41
Anf. 111	HANS LINDE (v)	41
Anf. 112	ORDFÖRANDEN.....	42
Anf. 113	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	42
Anf. 114	ORDFÖRANDEN.....	42
Anf. 115	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	42
Anf. 116	ORDFÖRANDEN.....	42
Anf. 117	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	42
Anf. 118	ORDFÖRANDEN.....	43
Anf. 119	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	43
Anf. 120	MAGDALENA STREIJFFERT (s)	43
Anf. 121	ULF HOLM (mp).....	43
Anf. 122	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	43
Anf. 123	ORDFÖRANDEN.....	44
Anf. 124	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	44
Anf. 125	ORDFÖRANDEN.....	46
Anf. 126	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	46
Anf. 127	ORDFÖRANDEN.....	46
Anf. 128	BJÖRN HAMILTON (m)	46
Anf. 129	STAFFAN DANIELSSON (c).....	46
Anf. 130	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	47
Anf. 131	ORDFÖRANDEN.....	48
Anf. 132	Utrikesminister CARL BILDT (m).....	48
Anf. 133	ORDFÖRANDEN.....	48

4 § Allmänna frågor och yttre förbindelser (bistånd)..... 49

Anf. 134	ORDFÖRANDEN.....	49
Anf. 135	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	49
Anf. 136	MAGDALENA STREIJFFERT (s)	49
Anf. 137	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	49
Anf. 138	CHRISTINA AXELSSON (s).....	50
Anf. 139	ORDFÖRANDEN.....	50
Anf. 140	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	50
Anf. 141	ORDFÖRANDEN.....	52
Anf. 142	CHRISTINA AXELSSON (s).....	52
Anf. 143	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	52
Anf. 144	ORDFÖRANDEN.....	53
Anf. 145	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	53

2008/09:9
7 november

Anf. 146	ORDFÖRANDEN	54
Anf. 147	HANS LINDE (v)	54
Anf. 148	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	55
Anf. 149	HANS LINDE (v)	56
Anf. 150	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	57
Anf. 151	ORDFÖRANDEN	57
Anf. 152	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	58
Anf. 153	BJÖRN HAMILTON (m).....	58
Anf. 154	HANS LINDE (v)	59
Anf. 155	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	59
Anf. 156	Ämnesrådet CARIN LINDUNGER	60
Anf. 157	ULF HOLM (mp).....	60
Anf. 158	ORDFÖRANDEN	60
Anf. 159	Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	61
Anf. 160	ORDFÖRANDEN	61